

Møte tirsdag den 10. januar 2012 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 41):

1. Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (Innst. 133 L (2011–2012), jf. Prop. 136 L (2010–2011))
2. Interpellasjon fra representanten Line Henriette Hjemdal til miljø- og utviklingsministeren:

«Klimaforliket fra 16. januar 2008 innebar ingen endring av målet om å redusere utslippene av klimagasser med 30 pst. innen 2020 i forhold til 1990-nivå. Forhandlingene og det etterfølgende forliket dreide seg om hvor stor andel av utslippskuttene som skal tas nasjonalt. Partene ble enige om at intervallet fra regjeringens klimamelding kunne utvides til 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen, slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007 når skog er inkludert. Dette innebærer at om lag to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjoner tas nasjonalt. Kristelig Folkeparti forventer at denne målsettingen ligger fast. I den senere tid har det kommet signaler fra sentralt regjeringshold om at den ikke gjør det.

Kan statsråden forsikre at 2/3-målsettingen, 5–17 mill. tonn nasjonale utslippsreduksjoner, vil ligge til grunn for tiltakene i klimameldingen som er varslet i 2012?»
3. Referat

Presidenten: De innkalte vararepresentanter, for Hordaland fylke Eivind *Nævdal-Bolstad*, og for Nordland fylke Jon Øyvind *Odland*, har tatt sete.

Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:02:15]: På vegne av representantene Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om måling av kunde- og brukertilfredshet innenfor vei-, bane-, båt- og flytransport i Norge.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:40]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (Innst. 133 L (2011–2012), jf. Prop. 136 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det gis anledning til re-

plikkkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:03:54] (ordfører for saka): Det som vi skal behandle her, er ny lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Bakgrunnen for forslaget er hovudsakleg å lovfeste ein hovudregel om at alle nye vass- og avløpsanlegg skal vere åtte av kommunen.

Også i dag er det i hovudsak kommunane som sørgjer for vass- og avløpsanlegg, sjølv om dette ikkje er ei direkte lovpålagt oppgåve. Blant dei 90 pst. av befolkninga som er tilknytte eit vassverk, får 95 pst. vatn frå kommunale vassverk. Dei resterande 5 pst. er knytte til mindre, private anlegg, hovudsakleg organiserte som private partlag åtte av brukarane. Desse skal likevel få lov til å drive vidare, men nye vassanlegg for meir enn 20 husstandar/50 personar må vere kommunale. Avløpsanlegg for meir enn 50 personar må vere kommunale.

Nye anlegg for under 20 husstandar – 50 personar – kan kommunen, etter søknad, godta at blir organiserte som partlag åtte av brukarane sjølve. Det betyr at f.eks. vatn og avløp til eit hyttefelt på over 20 hytter ikkje kan etablereast som eit partlag ått av brukarane eller liknande, sjølv om kommunestyret ønskjer det. Dagens rettstilstand er at kommunane står fritt til å godta ikkje-kommunale anlegg som ein del av den lokale sjølvrådet. Denne retten vil altså no fleirtalet i Stortinget ta frå kommunane.

Grunngivinga for forslaget om krav om kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegga er ei oppfatning om at kommunalt eigarskap vil sikre kvalitet, sikkerheit og langsiktighet i vass- og avløpssektoren og ei oppfatning om at behovet for kontroll vil vere mindre med kommunalt eigarskap enn med privat eigarskap – noko ikkje alle er einige i.

Det er nemleg ei delt innstilling i denne saka. Fleirtalet – regjeringspartia – støttar naturleg nok forslaget, og reknar eg med, vil gjere greie for det, m.a. kvifor kommunalt eigarskap vil medføre betre kvalitet og mindre kontrollbehov. Mindretalet – Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti – går derimot imot dette forslaget. Grunngivinga for det er at vi ikkje kan sjå at dette lovforslaget er løysinga på noko som helst.

Vass- og avløpsanlegga i Noreg er per i dag mange stader i svært dårleg stand. Enkelte stader er alderen på røyranlegga meir enn 100 år. Fornyingstakta på vass- og avløpsrøyr er på om lag 0,7 pst. og 0,5 pst., noko som betyr at det med dagens tempo vil gå nærare 200 år før ein får skifta ut alle vass- og avløpsrøyr. Det enorme vedlikehaldsetterslepet gir uheldige miljømessige konsekvensar som truleg vil auke i åra som kjem. Kanskje så mykje som 30 pst. av vatnet som renn gjennom vassanlegga, lek ut før det kjem fram. Også avløpsanlegga lek mange stader, og risikoen for at avløp kan trekkje inn og blande seg med drikkevannet, er til stades.

Dette er altså situasjonen i dag. Det er derfor vanskeleg

å sjå at ei lovfesting av det som allereie er tilfellet, nemleg hovudsakleg kommunal eigarskap, vil gjere situasjonen noko betre, kanskje heller tvert imot.

Det viktige her bør vere korleis leverings- og drifts-tryggleiken når det gjeld vatn og avløp, kvalitet på tenestene og beredskap, skal varetakast. Det gir dette forslaget ingen svar på. Forslaget legg derimot avgrensingar på kommunanes fridom og svekkjer dermed lokaldemokratiet sine moglegheiter til sjølv å velje gode lokale løysingar og eventuelle samarbeid med private aktørar. I tillegg vil loven truleg medføre eit auka byråkrati for å handsame eventuelle søknader om unntak frå hovudregelen i loven.

Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti meiner at det derimot er behov for ein heilskapleg sektorlov som tydeleg regulerer ansvarsforhold og rammene mellom tenestetilbydarane og abonnentane, og fremmer derfor forslag om det. Eg antek at også Høgre og Kristeleg Folkeparti ytterlegare vil gjere greie for sitt syn i denne saka.

Avslutningsvis vil eg på nytt fremme forslaget, som altså Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti står bak, der vi ber om at ein skal fremme ein heilskapleg sektorlov.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp det forslaget han refererte til.

Hilde Magnusson (A) [10:09:13]: Endringen vi i dag gjør i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, er bl.a. at alle nye vann- og avløpsanlegg skal være eid av kommunen.

Innbyggerne i kommunen må få tilstrekkelig og rent drikkevann og ha et godt avløpsnett som sikrer god hygiene.

For å få kvalitet, sikkerhet og langsiktighet i vann- og avløpssektoren mener Arbeiderpartiet at disse anleggene må være kommunalt eid. Arbeiderpartiet mener at basisinfrastruktur – som vann- og avløpsanlegg – i en kommune skal være et offentlig anliggende, både når det gjelder ansvar og hvem som skal eie anleggene.

I 2004 hadde vi i Bergen en stor sak med Giardia-bakterien. Flere hundre av Bergens innbyggere ble syke av bakterien, som var kommet i drikkevannet. Drikkevannet kunne ikke brukes på flere måneder. Denne episoden viste hvor sårbare vi er når drikkevannet ikke kan brukes og er direkte farlig for mennesker. Vedlikehold av og god kontroll med anleggene er helt avgjørende for en god nok standard på anleggene og for å unngå det som skjedde i Bergen, i fremtiden.

Drikkevannskilden til kommunens innbyggere kan være sårbar. Det så vi under stormene i vinter.

Eierskapet til vann- og avløpsnettet må ses i lys av sikkerhet og beredskap. Det at vi trolig går inn i en periode med våtere klima og mer ekstremnedbør, gjør nettopp sikkerheten for og vedlikeholdet av vann- og avløpsanlegg viktig. Stort behov for fornyelse av ledningsnettet taler for offentlig eierskap for å få framdrift i vedlikeholdet, som har et stort etterslep.

Kommunalt eide vann- og avløpsanlegg er sikret fi-

nansiering gjennom vann- og avløpsgebyrer fra abonnentene. Gebyrinntektene skal i sin helhet gå til å dekke kommunenes kostnader på området.

En kommune skal ikke kunne organisere seg bort fra selvkostprinsippet. Dette innebærer at loven også gjelder for kommunale aksjeselskaper, som er eid av en kommune, i tillegg til selskaper opprettet i medhold av lov om interkommunale selskaper.

I Norge er det vanlig at utbyggingsoppgavene i stor grad konkurransesettes til private aktører, mens det er kommunene selv som står for drift og forvaltning av anleggene. Det er noen få eksempler på at drift av kommunale anlegg er satt bort til private, men dette er ikke vanlig i Norge.

Lovendringen i dag vil derfor mer være en lovfesting av gjeldende praksis.

Vann- og avløpslovgivningen vil også bli behandlet i den ventede stortingsmeldingen som skal se på tilpasninger til klimaendringene.

Lovforslaget er begrunnet i samfunnsikkerhetshensyn og hensynet til fremtidig sikkerhet i vannforsyningen og i avløpshåndteringen.

Arbeiderpartiet mener forslaget faller inn under unntaksbestemmelsen i EØS-avtalen artikkel 33, da hensynet til offentlig sikkerhet og folkehelsen omfattes av unntaksbestemmelsen.

Trond Helleland (H) [10:12:26]: Her skal vi altså lovfeste noe som i dag på mange måter er de facto retts-tilstand, nemlig at kommunene har ansvaret – et naturlig ansvar – for vann- og avløpssektoren.

Når Høyre allikevel velger å gå imot, er det fordi vi tidligere har etterlyst en bredere sektorlov, som også saksordføreren, Hagesæter, var inne på, og som vi fremmer forslag om. Vi opplever at det som regjeringspartiene her foreslår, på en måte er å slå inn åpne dører, si at vi skal lovfeste kommunenes eneansvar for vannverk, uten å si noe mer om ansvarsforhold, om trygghet – om de tingene som en sektorlov bør omtale. Det blir litt som med den stortingsmeldingen som har vært varslet et års tid fra regjeringen, om forholdet mellom stat og kommune. Her er det åpenbart så stor indre uenighet i regjeringen at det aldri er blitt lagt fram noen melding. Isteden la statsråden fram en melding rett før jul om lovfesting av samkommune. Dette er litt det samme. Her skal en på en måte vise handlekraft uten at en egentlig går inn i substansen.

Høyre mener at det at en kommune har ansvaret for vannforsyningen i dag, tas alvorlig. Det er ingen norske kommuner i dag som har privatisert sine vannverk. Men det er enkelte kommuner som har hyttefelt på fjellet, der de kanskje vil gå inn som deleiere, og der de vil overlate til et andelslag å styre dette vannverket. Det avgjørende for oss er at det er forskrifter, at det er regler for sikkerhet knyttet til vannverket, til vannforsyning osv. Det er det avgjørende. Høyre mener at dette forslaget ikke har noe spesielt fortrinn, fordi rettsstilstanden faktisk er slik at det er kommunene som i dag driver vann- og avløpsarbeidet.

Så har det vært en del debatt rundt dette lovforslaget. Det er en del som mener at det legges altfor stor vekt på

at private aktører skal drive vedlikehold, skal drive arbeidet med – jeg holdt på å si – den praktiske tilretteleggingen for vannverkene. Det synes Høyre er positivt. Det er klart det er positivt at det er private aktører inne her. Det er kommunen som allikevel har ansvaret.

Så vi ser ikke noe poeng i å lovfeste dette. Vi mener at dagens rettstilstand viser at kommunene er seg sitt ansvar bevisst. Da blir dette en liten lakmустest også på hvor stor tillit vi har til norske kommuner. Vi har veldig stor tillit til norske kommuner. Vi har tillit til at de ivaretar dette arbeidet overfor sine innbyggere på en god måte uten at Stortinget trenger å lovfeste det. Dette er også en forsmak på hva vi har i vente, antakelig, i den stortingsmeldingen som lenge er varslet, men som aldri kommer, om forholdet mellom stat og kommune. Skal vi overlate til kommunene faktisk å ta ansvaret for å produsere tjenester for sine innbyggere uten at staten alltid må gå inn med lovfesting? Høyre mener det siste, nemlig at kommunene tar ansvar, de bør få ansvar, og de bør i større grad kunne avgjøre selv hva som er viktig å definere som en kjerneoppgave som kommunen skal drive med.

Heikki Holmås (SV) [10:16:22] (komiteens leder): Dette er en sak som er en direkte oppfølging av forslaget som ble fremmet av Trygve Slagsvold Vedum og Per Olaf Lundteigen, som fikk bred tilslutning i Stortinget – faktisk bredere enn det loven får når den blir fremmet. For så vidt jeg kan huske, var Kristelig Folkeparti i sin tid tilhenger av å få til en sånn type lov, nettopp fordi de delte det synet som vi fra regjeringspartiene hadde, at det er behov for å sikre at helt sentral infrastruktur i samfunnet er på det offentliges hender. Det er bra for å ivareta samfunnssikkerheten, men – som vi ser det fra de rød-grønne partienes side – det kan heller ikke være sånn som enkelte av de finansielle eksperimentene vi så under finanskrisen, at man tar deler av offentlig infrastruktur og selger den ut, og så leier den tilbake igjen, fordi kommunen har et ansvar for å sørge for vann og kloakk for innbyggerne sine. Vi kan ikke se at den type spekulasjon er hensiktsmessig på et så viktig område som infrastrukturen for vann og avløp er. Jeg vil gjerne etterlyse hva det er som er begrunnelsen for at Kristelig Folkeparti – og så får vi se hva Venstre gjør her i salen i dag – slutter seg til et så liberalistisk standpunkt, som jeg vil oppfatte det som, som å åpne for og i større grad ta til orde for private aktører inn på det å eie på infrastrukturområdet. Jeg hørte at Høyres representant ikke gikk aktivt inn for dette, for han pekte på at dette er dagens rettstilstand, men det er ingen tvil om at det er det som ligger til grunn bl.a. for Fremskrittspartiets syn.

Det var en diskusjon for en del tid tilbake i en del kommuner der man så på muligheten for å gjøre sånn som man gjør i en del andre europeiske land, selge infrastrukturen sin og leie den tilbake igjen, for på den måten å spare penger og frigjøre penger fra kommunens side – men altså permanent miste kontrollen over så viktig infrastruktur i samfunnet som det vann- og avløpsnettverket er. Vi er motstandere av det. Vi er for at den infrastrukturen som det er behov for, varig skal ligge på det offentliges hen-

der, og derfor fremmer vi denne loven sånn som den ligger her.

La meg bare kommentere noen av de andre tingene som har blitt tatt opp både i merknadene og i debatten. Fra regjeringspartienes side har vi ikke gått inn på den merknaden som sier at det er uakseptabelt og uholdbart at vi har et så stort vedlikeholdsetterslep i kommunene i Norge som det vi har i dag. Grunnen til det er at nøyaktig de samme representantene for nøyaktig de samme partiene – både flertallet og opposisjonen – sitter rundt omkring i Kommune-Norge i dag og har vedtatt at nettopp det er nivået på infrastruktur og vedlikehold. Det er lett å sitte på Stortinget og sette seg på sin høye hest og bare peke på de andre og si: Dere gjør ikke jobben deres. Jeg mener at vi heller er nødt til å gå i kompaniskap med kommunene og se på hva vi kan gjøre for å bedre vedlikeholdet. Det er ingen tvil om at så lenge dette er et gebyrfinansiert selvkostområde, handler det om at vi er nødt til å øke gebyrene. Kommunepolitikere rundt omkring i hele landet er nødt til å øke gebyrene og ta den infrastrukturinvesteringen som er helt nødvendig. Jeg regner med at dette er en av de tingene som vi kommer tilbake igjen til i forbindelse med klimatilpasningsmeldingen.

En ting er nå avrenning og lekkasjer fra de eksisterende vannrørene, men det vi ser rundt omkring i mange kommuner, og særlig i bykommuner, er hvordan avløpsrørene byr på utfordringer i det som i dag er ekstremværsituasjoner, men som i større og større grad kommer til å bli normalsituasjonen i tiden som kommer – normalsituasjon i den forstand at man kan regne med at man får den typen nedbørsmengder mye, mye oftere enn det man har i dag. Da vil vi ha behov for større investeringer i ledningsnett. I dag opplever enkelthusholdninger at kommunen kan ha dimensjonert rør på et nivå som er for lavt, sånn at man har lekkasjer fra disse rørene, og man opplever at disse lekkasjene rammer en og vil føre til økte forsikringspremier for den enkeltes husholdning gang på gang på gang, istedenfor at vi tar den nødvendige investeringen på samfunnsnivå. Dette er det behov for at miljøvernministeren går inn på bredere i en sånn klimatilpasningsmelding. Jeg tror også vi må se på finansieringsmodellene og avskrivningsreglene som i dag finnes for kommunal infrastruktur, for å se på hva vi kan gjøre for å få opp investeringen. For det er klart at 0,5–0,7 pst. i investeringsgrad og rehabiliteringsgrad, som er det vi har i dag, er altfor lite, og kommer til å bli for lite i årene som kommer.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:21:43]: Vann har ikke smak, det har ikke farge, det har ikke lukt. 70 pst. av jordas overflate er dekket av vann.

I Norge er vi bortskjemt med vann i strie strømmer. Vann er ikke noe knapphetsgode, og vi har kunnet sløse med vann med god samvittighet. Vi nordmenn tar det som en selvfølge. Det kommer i kranen, og det er billig. Jeg brukte vann i går kveld, jeg brukte det nå, jeg brukte det i dag tidlig. Vi bruker det alltid.

Lovforslaget som kommer nå, har bakgrunn i et Dokument nr. 8-forslag som jeg og Per Olaf Lundteigen fremmet på vegne av Senterpartiet i forrige periode, og vi er

stolt av det lovforslaget som nå ligger her. I Norge har vi heldigvis ikke hatt de store politiske kampene om hvordan alle skal sikres trygt og rimelig vann.

Men ser vi litt ut, er kampen om vann mange steder svært alvorlig. Kampen om rettighetene til vannet har ført til de mest alvorlige konflikter. I Norge har vi langt fra en slik virkelighet, men den som eier infrastrukturen, vil ha stor makt over dem som trenger den livsnødvendige varen – altså deg og meg.

I Norge er det offentlige og brukereide andelslag som eier vannforsyningen. Det er altså vi alle som har kontrollen. Vann er et gode som man må ha uansett pris. I Norge har vi et godt utbygd vannett. Det var en stortilt utbygging etter annen verdenskrig. Et nesten landsdekkende vann- og avløpsnett ble ferdigstilt i 1970-åra, og det utvides fortsatt.

Et godt vann- og avløpsnett er avgjørende for å skape gode levevilkår for folk, men det er betydelig behov for fornyelse i ledningsnettet og i tilhørende renseanlegg, og det er med offentlig eierskap vi har best mulighet for å sikre alle god kvalitet. En kommune kan ikke utsette en nødvendig investering av økonomiske årsaker så lenge loven bestemmer at alle kostnader skal dekkes av vannavgiften.

Det er en omfattende og kostbar jobb å få på plass grunnleggende infrastruktur for denne sektoren. I sin form er det å levere vann og avløp et naturlig monopol. Det er svært få som ser for seg at man ønsker å grave parallelle ledningsnett for gjennom det å fremme konkurranse. Den konkurransen ville i så fall blitt veldig dyr. I et slikt monopol som levering av vann er, vil den som eier ledningsnettet, ha en enorm makt. Det er ikke ønskelig for samfunnet at primærbehov og livsnødvendige tjenester som levering av vann skal bli underlagt et framtidig regime der en privat kommersiell aktør får rent monopol. Flertallet i denne salen mener heldigvis ikke det og sikrer flertall for det framlagte lovforslaget.

Kofi Annan kalte vannet «det blå gullet». Ser vi litt ut, ser vi hvilken kamp som foregår – noen steder en livsnødvendig kamp, andre steder en rent økonomisk kamp – for å få kontrollen med vannet. Den som får kontrollen med vannet, får makta. Hvis vi går til England og ser hvilke budrunder det har vært rundt eierskap til vann, ser man hvilke sterke kapitalinteresser man setter i sving hvis man åpner for privat eierskap i slik grunnleggende infrastruktur som Margaret Thatcher gjorde. Et av de største selskaperne, Thames Water, som leverer vann til 8 millioner mennesker og kloakktjenester til 13 millioner mennesker, har blitt solgt og kjøpt flere ganger, og det har vært en enorm avkastning for dem som har vært inne på eiersiden. Den konservative avisa Daily Mail uttrykte det slik i en leder under overskriften «The Great Water Robbery»:

«Styrene og aksjonærene i Storbritannias topp ti vannselskaper har vært i stand til å bruke sin posisjon som monopolleverandør til å gjennomføre den største handling av lisensierte ran i vår historie.»

En slik utvikling ønsker vi ikke i Norge – en utvikling der bedriftsøkonomiske vurderinger og avkastningskrav skal være førende for en så grunnleggende tjeneste som vann og avløp. Vi ønsker vann- og avløpsverk som har

som sitt eneste formål å levere billig og bra vann til alle, og som har samfunnets beste som sitt mål, ikke vannverk som utnytter sitt monopol til maksimal profitt til kommersielle aktører.

Vi rød-grønne og Kristelig Folkeparti sto sammen i denne saken da vi behandlet Dokument nr. 8-forslaget som ligger til grunn for dette forslaget. Vi sto sammen om at de som skal levere vann- og kloakktjenester, skal ha fellesskapets mål som sin motivasjon for den jobben de gjør, ikke profitt. For levering av vann er et naturlig monopol, og tilgangen til vann er en grunnleggende menneskerettighet. Det undrer meg at Kristelig Folkeparti ifølge innstillingen i dag vil stemme imot loven, når de støttet den i forrige periode.

Valget vi har i denne sektoren er et privat monopol eller et offentlig monopol. Vi i Senterpartiet er ikke i tvil om hva som gagnar samfunnet best. Det er et trygt og offentlig eierskap. Det sikrer denne loven.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:27:05]: Det blå gullet blir i dag i stor grad levert av det offentlige eller såkalte brukerstyrte andelslag. Slik vil det også være i framtiden. Sånn sett er jeg enig med representanten Trond Helleland, som peker på at denne loven på mange måter reflekterer det som er realiteten i dag. I dag er vann- og avløpsnettet offentlig eid. 90 pst. av vannledningene er offentlig eid, og av de 90 pst. forsynes 95 pst. av Norges befolkning. Slik vil det også være i framtiden, for jeg har stor tillit til at kommunene er seg sitt ansvar bevisst når det gjelder så viktige ting som å levere dette blå gullet til Norges befolkning.

Det som er viktig for Kristelig Folkeparti, er at vi også tar den lokale selvråderett på alvor. Jeg har stor tillit til at kommunene som sagt er seg sitt ansvar bevisst på dette området, og det å foreslå en lov som reflekterer det som er situasjonen i dag, setter jeg spørsmålstegn ved. Det som er de store utfordringene, er tilstanden når det gjelder vann- og avløpsrør. Enkelte steder er altså røranleggene mer enn 100 år gamle, og med det tempoet som er i dag, kan det ta 200 år før vi får skiftet ut vann- og avløpsrør her i Norge. Når kanskje så mye som 30 pst. av det blå gullet som renner ut gjennom vannrørene, lekker ut i dag, er det på det området vi har de store utfordringene. Denne loven reflekterer ingenting over det – ingenting. Denne loven tar ikke inn over seg de store vedlikeholdsoppgavene vi har når det gjelder å sørge for at det blå gullet kommer fram dit det skal. 30 pst. av vannet som i dag renner gjennom vannledningene, forsvinner ut.

Det hele komiteen er opptatt av, er at hensynet til samfunnstrygghet og trygghet når det gjelder vannforsyning, er avgjørende. Det står hele komiteen bak.

Denne loven tar altså ikke inn over seg de store vedlikeholdsoppgavene, den tar ikke inn over seg det som er de store utfordringene. Det er en stor svakhet ved denne loven. Sannsynligvis er det eneste man klarer å oppnå, at det blir flere oppgaver på kommunene, og at kommunene og klageinstansene får litt mer å gjøre. Det er det denne loven sannsynligvis kommer til å føre til. Den kommer ikke til å føre til trygghet når det gjelder vannforsyning

og trygghet for at det blå gullet kommer fram dit det skal. Denne loven reflekterer ikke over det. Derfor står Kristelig Folkeparti for de merknadene vi har vært med på i denne saken.

Statsråd Erik Solheim [10:31:23]: La meg starte med å gi honnør til Trygve Slagsvold Vedum og andre som sto bak dette forslaget. Da Slagsvold Vedum hyllet det norske vannet, ble jeg tørst av å høre på. Jeg tror ikke det har vært gjort bedre siden Nordahl Grieg satt – jeg tror det var i Shanghai på 1930-tallet – og skrev det mest fantastiske diktet om norsk vann som noensinne er skrevet. Så Slagsvold Vedum får altså bruke sine lyriske evner i denne sammenheng.

Men dette er en oppfølging av et forslag som ble behandlet i Stortinget i 2006 – kanskje det var i 2007. Det er en oppfølging av en norsk offentlig utredning, der man gikk inn for en lovfesting av det offentlige eierskapet. Regjeringen følger opp det som Stortinget tidligere har sagt fra om at vi skal gjøre.

Det er riktig som det er sagt av flere – Helleland og andre – at dagens rettstilstand er at det aller meste drives i offentlig regi. Det er også riktig at det kommunale selvstyret er viktig. Men det er også viktig å sikre individets rettigheter, og i valget mellom å sikre hvert enkelt individ i Norge rettigheter til vann og andre hensyn må det veie tyngst. Det er en global trend på dette området, som også flere talere har vært inne på. Mens man på 1980- og 1990-tallet hadde en voldsom tro, ikke minst på høyresiden, på privatisering – også på privatisering av de tjenester i samfunnet som er naturlige monopoler – så er denne rabiante, ideologisk drevne privatiseringsbølgen på kraftig retur. I land etter land ser man at man klarer å skille mellom de områdene i samfunnet som egner seg for private løsninger – og de er mange – og de områdene i samfunnet, særlig der det er naturlige monopoler, som egner seg for offentlige løsninger, for å sikre at alle får gode løsninger. Det er denne blandingen av hva som naturlig er privat, og hva som naturlig er offentlig, som vi bør strebe etter. Dette er et område som naturlig er offentlig, fordi det er den grunnleggende infrastrukturen i et samfunn som alle mennesker er avhengig av, og det er vanskelig å tenke seg noe mer fundamentalt enn retten til vann. Dette leveres best og tryggest av det offentlige.

Slagsvold Vedum skildrer situasjonen i Storbritannia. Jeg kan ta det søramerikanske landet Bolivia, hvor kampe- ne rundt vann og privatisering av vann var det som brakte nåværende president Evo Morales til makten. Det er også en bred global bevegelse for – så å si – å rettighetsfeste retten til vann som en del av den globale dagsordenen. Folks rett til vann er jo minst like viktig som retten til mat, retten til bolig eller andre grunnleggende rettigheter.

Forslaget kan ses som en føre-var-tilnærming, nemlig at vi sikrer disse rettighetene, selv om problemet ikke er akutt i dag. Men man vet aldri hva som kan komme, og jeg er glad for at Stortinget nå gir sin tilslutning til dette.

Så finnes det et lite antall anlegg organisert som andelslag eid av abonnentene selv. Disse kan drive videre etter

lovendringen. I forslaget er det lagt vekt på fleksibilitet og hensyn til lokal skjønnsutøvelse.

La meg til slutt rekke ut en hånd til opposisjonen, for det er klart at det forslaget som fremmes om å se mye nøyere på kostnadene ved vannhåndteringen og om vi har et godt nok vannhåndteringssystem i Norge, har jeg stor sympati for. Jeg vil i forbindelse med klimameldingen legge fram et omfattende materiale om det. I desember hadde jeg møte med forsikringsbransjen, og deres hovedansgjende i det møtet, som dreide seg om klimaendringer, var et system for vannhåndtering. De sa at vel har de meget betydelige utgifter knyttet til ekstremvær – som flommene i Gudbrandsdalen eller Holtålen, for ikke å snakke om stormene på Vestlandet – men på årsbasis er en enda større utgiftskilde sannsynligvis for dem vår dårlige evne til å håndtere overflatevann. 2011 var det våteste året i Norge på veldig, veldig lenge – antakelig det våteste året som noensinne er målt – og vi hadde store mengder overflatevann. Det rant inn i folks kjellere, de fikk opp kloakk andre steder. Ingen døde av dette, men det er ubehaglig å få kloakken opp i kjelleren, og det er veldig, veldig dyrt å reparere de mange skadene som kommer med dette. Håndteringen av overflatevann i Norge vil bli et hovedtema i klimatilpasningsmeldingen, og vi vil da komme tilbake til de spørsmålene som ikke minst Bekkevold og andre her tok opp.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:36:30]: Vatn og avløp er i dag hovudsakleg kommunalt eigd, og det er i svært dårleg forfatning mange plassar i Noreg. Røyranlegget er meir enn 100 år enkelte plassar. Éin ting er at vatnet renn ut og blandar seg med avløp, ein annan ting er at ein kan risikere at avløp – det ein kalla kloakk før – kan blande seg med drikkevandet og påføre innbyggjarane store problem og sjukdom.

Så seier statsråden at det viktigaste er å sikre individets rettar. Det er då eg fell litt av, for eg kan ikkje skjønne at det er noko i denne loven som sikrar retten og sikkerheita og tryggleiken for vatn.

Eg har til lyst å be statsråden forklare: Kva er det i denne loven som sikrar og tryggjer kvaliteten på drikkevatt, slik at ein ikkje blir sjuk?

Statsråd Erik Solheim [10:37:28]: Det er den grunnleggende tro at rettigheter av dette slaget, som er helt grunnleggende infrastruktur som alle mennesker er helt avhengig av, sikres best hvis det offentlige har full kontroll over dem, og – ikke alltid, men ofte – hvis det offentlige også leverer de tjenestene. Så er det svært mange andre deler av samfunnet som ordnes best ved at det private står for det. Denne grunnleggende troen, som regjeringspartiene har, og som jeg tror egentlig deles av veldig mange også utover regjeringspartiene i Norge, er at det offentlige er det fundamentale i å sikre enkeltindividets rettigheter.

Så vil jeg strekke ut en hånd til Fremskrittspartiet og oppfordre til at vi har en felles dugnad, for det vil koste betydelige beløp å få disse systemene bedre. Enten det er

i privat eller offentlig sektor, kommer de kostnadene. De kostnadene vil mange norske kommuner måtte ta i årene framover, og de vil måtte ta dem ved å ta inn økte gebyrer og avgifter av dem som er avhengig av det. Jeg vil oppfordre Fremskrittspartiet til å være med på den dugnaden og sørge for at de pengene kommer inn.

Trond Helleland (H) [10:38:39]: Denne saken var oppe som følge av det Dokument nr. 8-forslaget som ble fremmet i 2007. Så gikk det et år før det ble behandlet i Stortinget, og da uttalte flertallspartiene, dvs. regjeringspartiene, at det var viktig nå å få lovfestet det kommunale eierskapet «i denne stortingsperioden», altså dvs. den forrige, fordi det var et ganske omfattende arbeid som kom til å ligge til grunn for en helhetlig vann- og avløpslov.

Nå har det gått tre år siden en fikk foretatt denne enkle lovfestingen av det kommunale eierskapet. Spørsmålet til statsråden blir da: Hvordan går det med den helhetlige vann- og avløpsloven som mer fundamentalt skal ta hånd om kvalitet og hvordan kriseberedskap osv. er knyttet til vann og avløp? Det er jo den saken som egentlig er den viktige her, og som et bredt flertall, jeg tror alle på Stortinget, etterlyser. Når kommer den?

Statsråd Erik Solheim [10:39:41]: Jeg er enig med representanten Helleland i at vi har to spørsmål her. Det ene er det spørsmålet vi i dag diskuterer, nemlig eierstrukturen, og det andre er hvordan vi på basis av den offentlige eierstrukturen får et bedre system for den enkelte. Det skal vi komme tilbake til, som jeg akkurat sa, i klimatilpasningsmeldingen, og den er det regjeringens ambisjon å legge fram i løpet av 2012.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [10:40:31]: Et godt vann er en forutsetning for god folkehelse. Mennesket kan ikke leve lenge uten vann, og vann er et næringsmiddel som må ha høy kvalitet. Loven slår fast at det er kommunene, det offentlige, som skal eie vannanleggene.

Mesteparten av vannverkene i Norge er i offentlig eie, så en innskjerping av loven vil ikke endre vesentlig på tingenes tilstand.

Med julen og nyttårets stormfulle tider bak oss og en viktig debatt knyttet til beredskap og sikkerhet for innbyggerne, vil det være godt å få vedtatt denne loven og slått fast at vann er et offentlig ansvar.

Vannettet i Norge står foran stor oppgradering og er i dårlig forfatning. Under høringen framholdt bransjeorganisasjonen Norsk Vann behovet for kraftig satsing på dette feltet. Dette er komiteen enig i. Arbeidet med å fornye vann- og avløpsanleggene i Norge må forseres, og den utskiftingstakten som er nå, gir ikke tilstrekkelig framdrift.

Vedlikeholdsetterslepet gir uheldige miljømessige konsekvenser, men kan også ha helsemessige virkninger for innbyggerne. Her kan jeg nevne min egen kommune, Måsøy, som fikk et kraftig E. coli-utbrudd på 1990-tallet

på bakgrunn av gamle vannrørledninger, som i tillegg gikk i samme gate som avløpet. Folk ble syke, og kommunen kom til en erkjennelse av at oppgradering måtte gjøres, og det raskt.

Mange kommuner gjør som Måsøy, venter til det skjer noe alvorlig før en tar fatt på nødvendig vedlikeholdsarbeid.

Det er nødvendig å synliggjøre overfor kommunene hvor viktig det er å prioritere dette viktige feltet, for innbyggerne og folkehelsens skyld. Vi har de siste årene blitt mer og mer oppmerksom på klimaendringene og resultater som flom, oversvømmelser og ras. Disse faktorene påvirker vanntilførselen og vannkvaliteten. Flertallet i komiteen er opptatt av dette feltet og ber om at behovet for en mer helhetlig vann- og avløpslovgivning blir vurdert i forbindelse med regjeringens arbeid med en stortingsmelding om tilpasning til klimaendringene.

Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har meldt at de vil stemme imot lovforslaget, fordi det svekker den lokale selvvråderetten, og at det kan forsterke de vedlikeholdsutfordringene som denne sektoren har. Fra Arbeiderpartiets side mener vi tvert imot at denne loven styrker innbyggernes rettigheter og fastslår ansvarsforhold.

Vann er folkehelse og hører med til primær oppgavene. Primær oppgavene er et offentlig ansvar, ikke et privat.

Michael Tetzschner (H) [10:43:30]: De som har talt for denne loven, har startet sine innlegg med en hyllest til vannet som fenomen. Det kan jeg også være med på. Nå er det jo ikke slik at vannet i Norge er et knapphetsgode. Det vil det selvsagt kunne bli den dagen man får innført mer planøkonomi. Da får man sikkert etablert køer for det også på forbrukersiden – men vi er jo ikke der ennå.

Det denne saken gjelder, er hvorvidt man skal tvinge gjennom et kommunalt eierskap i et landskap som allerede domineres av de 95 pst. i Norge som får drikkevannet fra kommunale selskaper. Vi synes fra Høyres side at det er dårlig lovgivningsteknikk å gi lover på et område som er i skjønneste orden, samtidig som vi faktisk kan konstatere at det fjerner oppmerksomheten fra det som burde interessere denne forsamlingen enda mer. Det er at det norske drikkevannet, på tross av hyllesten fra Slagsvold Vedum, faktisk ikke er blant Europas beste. Utenlandske mineralvann- og bryggeribedrifter må altså gjøre noe med vannet, rens det, fordi det norske vannet ikke holder internasjonale renhetskriterier. Det skyldes at vi stort sett tar vannet fra overflatekilder, mens man i Europa henter dette opp fra grunnvannet, slik at vannet er naturlig filtrert gjennom flere hundre år. Så jeg kunne tenke meg å utfordre miljøvernministeren, som i tillegg til helseministeren også burde interesse seg for den norske folkehelsen, til å legge frem en oversikt over hvordan den norske vannkvaliteten ligger an i et større europeisk bilde.

Det er en veldig gammeldags forestilling at man styrer noe som helst i et moderne samfunn gjennom eiendomsretten. Staten har mange andre virkemidler hvis den ønsker å påvirke både pris og kvalitet for enhver vare som omsettes. Jeg vil faktisk fremheve faren ved at man slår seg til ro med at de kommunale vannverkene er offentlig

lig eid, og altså ikke drives etter et fortjenestemotiv som er så utskjelt at man også glemmer at etter fortjeneste følger skatteinntekter til det offentlige. Men når det er sagt: Man slår seg til ro med at siden man ikke er på profittjakt, vil leveransen til befolkningen automatisk være billig og av god kvalitet. Det viser all internasjonal erfaring ikke er tilfellet. Det er først når man har privatisert at man har fått en spesifisering av kvalitetskravene når man går ut på markedet og henter vannet fra private leverandører.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:46:57]: Som fleire har vore inne på, er det ingen tvil om at vatn og avløp er eit naturleg monopol. Som fleire også har vore inne på, er dette i dag hovudsakleg kommunalt ått. Eg har ikkje sett nokon planar og kjenner heller ikkje til om det er nokre av våre 429 kommunar som har planar om privatisering. Derimot er det partlag. Ein organiserer hyttefelt som private partlag for å byggje ut vatn og avløp. Det kan vere at kommunen rett og slett ikkje har økonomi til dette sjølv, og at kommunestyret synest at det er ei hensiktsmessig løysing.

No er det altså slik at sjølv om kommunestyret meiner at det er ei hensiktsmessig løysing, har ein ikkje lov til det dersom det er meir enn 20 hytter, dvs. 20 einingar. Det kan vere uheldig og kan medføre ei innskrenking for mange kommunar – utan at eg har full oversikt over det, sjølv sagt.

Heikki Holmås svingar seg opp her og seier at dette er eit liberalistisk standpunkt. Vel, dette er berre dagens rettstilstand, som opposisjonen går inn for å behalde. Kvifor representanten Heikki Holmås då finn ut etter seks år i regjering at dagens rettstilstand er liberalistisk, veit ikkje eg, men det burde han kanskje finne ut sjølv. Dette er i alle fall etter vår oppfatning ikkje noko liberalistisk standpunkt. Dette er eit fornuftig standpunkt, og vi har tillit til at kommunane kan handtere dette, som dei har gjort, og som eg er heilt overbevist om at dei kjem til å gjere framover, utan at Stortinget treng å detaljstyre kommunestyra.

Det som burde ha vore temaet her, er korleis vi kan betre standarden på røyranlegget, korleis vi kan sikre innbyggjarane reint og godt vatn. Som andre har vore inne på: Enkelte plassar har vi problem med å halde oppe den kvaliteten som andre land har, og også EØS-krav.

Representanten Hilde Magnusson viste til Giardia-skandalen i Bergen. I Bergen skapte det store problem for mange. Representanten Ingalill Olsen viste til eit uheldig tilfelle i Måsøy kommune, der ein fekk redusert kvaliteten på vasstilførselen. Likskapen mellom desse to tilfella er at det ikkje har vore nokon private løysingar som har vore ute og øydelagt her. Her er det kommunale løysingar som har svikta. Det ein burde ha debattert i denne saka, er korleis vi kan sikre innbyggjarane betre vatn. Det ser eg ikkje er løyst med denne loven.

Erling Sande (Sp) [10:50:13]: Det er sagt mykje godt om vatn, og det er ikkje grunn til å gjenta alt det. Men debatten er likevel interessant, fordi det synest som det er brei einigheit om at den situasjonen ein har i dag, er god. Det synest å vere eit breitt ynske om at det er situasjonen

ein også skal ha i framtida. Sjølv om både Høgre og Framstegspartiet i denne debatten ikkje gjev uttrykk for noko prinsipielt standpunkt om at fellesskapen skal eige denne viktige infrastrukturen, synest det som om ein ynskjer dagens situasjon. Derfor er det merkeleg når representanten Tetzschner seier det er dårleg lovpraksis å vedta lover på område der ein har ein tilstrekkeleg god situasjon i dag. Vel, det må no vere god lovpraksis å gjere dei lovendriningane på dette tidspunktet, når ein ikkje har ein situasjon som i større grad fragmenterer eigarskapen eller har store problemstillingar kring han. Han kommenterer heller ikkje søsterpartiet til Høgre i England sin praksis på dette området, jf. tilfellet i London som representanten Slagsvold Vedum viste til.

Men det som er aller mest interessant, er Kristeleg Folkeparti og representanten Bekkevold, for han understreka jo det same: Lova reflekterer dagens system, forsyning av trygt vatn er svært viktig. Dette er heilt i tråd med det representanten Tørresdal sa sist forslaget var til vurdering, og ho gav støtte til forslaget på grunn av den argumentasjonen, altså at ein må sikre tilgang til, vedlikehald av og kvalitet på vatnet for framtida, som Tørresdal sa den gongen. Spørsmålet er vel egentleg: Kva er det som har endra seg som gjer at Kristeleg Folkeparti i alle fall tilsynelatande no har skifta syn?

Viss ein meiner dagens praksis er god, og viss ein meiner at det skal vere praksisen også i framtida på dette området, kvifor vil ein då ikkje vere med og støtte dette lovforslaget? Det held jo ikkje berre å seie at vedlikehaldsetterslepet er stort, og at debatten burde handle om det – ein må også ta eit prinsipielt standpunkt i sjølve debatten. Så eg kunne tenkje meg å få litt klargjering frå Kristeleg Folkeparti av det. Eg vil også oppmode Kristeleg Folkeparti – på bakgrunn av både innlegget til Bekkevold og innlegget til Tørresdal i førre runde – om å vurdere denne saka på nytt før avrøystinga.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:53:18]: Som jeg sa i mitt forrige innlegg, så reflekterer denne loven på mange måter det som er situasjonen i Norge i dag. «Det blå gullet», som Vedum kalte det, er det jo stort sett det offentlige, kommunene, som sørger for at kommer fram til brukerne, til deg og meg. Slik skal det også være i framtiden, det prøvde jeg å understreke i mitt forrige innlegg. Det er også Kristelig Folkepartis syn. Det var Bjørg Tørresdals syn i forrige periode, og det er vårt syn i dag. Det som i første rekke er kritikken min, er at denne loven ikke i det hele tatt reflekterer noe av det som er den store utfordringen, nemlig at så mye vann går til spille gjennom eldgamle vannrør. Det må vi gjøre noe med. Det regner jeg med at vi kommer tilbake til når vi får en melding om tilpasning til klimaendringene. Da må det tas med, og det må også komme forslag til tiltak som gjør at vi kan få opp tempoet. For dette har ikke bare med vannforsyning å gjøre, dette har også i stor grad å gjøre med hygiene – med folkehelse, rett og slett.

For at det ikke skal være noen tvil om at Kristelig Folkeparti mener det vi har ment hele tiden, vil jeg anbefale min gruppe å stemme for lovforslaget, slik at det ikke er

noen tvil om hvor vi står. Noe av kritikken har som sagt vært at dette lovforslaget overhodet ikke reflekterer noe av utfordringene. Det det kan føre til, er mer sakspapirer i kommunene. Det kan være at klageinstansene får noe mer å gjøre. Andre ting endrer det ikke på.

Men for at det ikke skal være noen tvil om hvor Kristelig Folkeparti står, vil jeg anbefale vår gruppe å støtte lovforslaget.

Michael Tetzschner (H) [10:55:28]: Jeg blir så begeistret når vi får et anslag av en rettspolitisk debatt her i den lovgivende forsamling, hvor noen av oss fremfører det synspunkt at det er bedre med nødvendige lover enn med unødvendige lover – hvis vi kan unngå unødvendige lover, så unngår vi byråkrati. Det er det vi har pekt på: Denne loven er ikke noen vinning annet enn å regulere et eierskap slik at det blir totalt uodynamisk og hindrer lokale kommuner i å treffe samarbeidsordninger med eventuelt private vannverk, eller sale om, hvis de ønsker det. Nå låser Stortinget denne ordningen fast en gang for alle.

Siden vi var litt inne på det rettspolitiske her, har jeg lyst til å minne om at Justis- og politidepartementet har utarbeidet et «huskehefte» for hvordan man skal være en god lovgiver. Det er nok særlig utmyntet med tanke på dem som sitter og lager forslagene for oss i departementene, men det kan være verdt, også for oss, å slå opp på side 13 hvor det står:

«Valget av virkemiddel skal alltid bygge på en bevisst vurdering. En oppgave bør ikke forsøkes løst gjennom rettslig regulering uten at det på forhånd er vurdert om den ønskede effekten kan oppnås bedre eller enklere ved bruk av andre virkemidler.»

Det synes jeg er en betimelig påminning. Jeg vil gjerne også utfordre de resterende talere fra regjeringssiden til å definere noe sterkere: Hva er problemet? Hva er det man skal løse? Så kan vi kanskje få en mer meningsfylt diskusjon om løsningene i lys av en mer klar og presis problemdefinering.

Som en forlengelse av det jeg sa i mitt første innlegg, vil jeg få antyde at problemet er at norsk vann ikke holder et spesielt høyt nivå sammenlignet med andre land. Jeg har pekt på at det å være for opptatt av hvem som eier ledningsnettet, kan hindre en dynamikk og lokale samarbeidsformer, og at staten alltid har muligheten til å gripe inn hvis det skulle danne seg sentrale eller lokale monopoler gjennom prisregulering, og fremfor alt at man også bør benytte anledningen til å stille kvalitetskrav, og at de kanskje blir slappere hvis man tror at organisasjoner som ikke driver med fortjenestemål, også er snillere og leverer bedre kvalitet for en lavere pris.

Det eneste jeg synes er et fremskritt med denne loven, er at man går over fra å kalle det «kloakkavgift» til å kalle det «avløpsgebyr». Vi vet alle at «avløp» er et litt penere ord for det samme, og at gebyr visstnok skal være hyggeligere å betale.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:58:41]: Takk for det. Jeg ble utfordret av min medrepresentant Tetzschner

på slutten, og derfor tenkte jeg at det er høflig å svare på utfordringen.

Først vil jeg takke for en god debatt. Jeg synes det er litt befriende at man også har debatter i salen hvor man faktisk veier synspunkter opp mot hverandre, og at partier gjennom debatten også kan komme med nye anbefalinger når det gjelder stemmegivning. Det er ikke så ofte det skjer, men det er et gode at vi kan ha den type åpne debatter i stortingsalen som vi har hatt nå.

Til representanten Tetzschner: Grunnen til at vi nå vedtar denne loven, som det nå blir et bredt flertall for, er at vi ikke ønsker å ha en mulighet for at enkelte kommuner skal velge å selge sine vann- og avløpsnett, så det kommer kommersielle aktører inn i det norske vann- og avløpsnettet. Det å eie vann- og avløpsnett er et monopol, og en privat kommersiell aktør som da vil eie et nett, vil ha en altfor stor markedsmakt. Erfaringer fra andre land viser at det gir svært negative utslag, og derfor ønsker vi å vedta en lov nå for å forhindre at politikere fra Fremskrittspartiet og Høyre skal velge å gjøre det samme i Norge.

Heikki Holmås (SV) [11:00:01]: Jeg tegnet meg også samtidig med representanten Trygve Slagsvold Vedum bare for å si at jeg var glad for det innspillet og det innlegget til Kristelig Folkeparti, og for å svare på utfordringen fra både Fremskrittspartiet og Høyre i forhold til debatten – hva det er vi faktisk diskuterer i dag. Det ble påpekt at vi ikke diskuterer det store behovet som ligger i opprustning på grunn av etterslepet i vann- og avløpsverket. Nei, det er helt riktig. Det er ikke det vi diskuterer her i dag, fordi det ikke er det lovforslaget går ut på å diskutere. Lovforslaget går ut på å sørge for å knesette den situasjonen vi har i dag, som Michael Tetzschner kalte en uodynamisk situasjon – at det er det offentlige som styrer infrastrukturen, fordi vi mener at dette er en grunnleggende infrastruktur som det er behov for å ta vare på i offentlig regi.

Da er det litt sent å komme løpende i det øyeblikket en får en haug med private aktører som kjøper inn, som Høyre og Fremskrittspartiet tok til orde for tidligere da privatiseringsbølgen var på sitt største i Europa, slik som Erik Solheim også var inne på. Da sprang man rundt og så på om man kunne selge ut til amerikanske aktører og leie tilbake igjen, og på den måten både frigjøre kapital og i tillegg i kommunal regi selge ut arvesølvet, og etterpå sette seg i en situasjon der man ikke har full styring over utviklingen av kloakken. Det er helt riktig. Erna Solberg ble på NHO-konferansen spurt om det var noe hun ikke kunne tenke seg å privatisere. Da sa hun Forsvaret, og så sa hun politiet. Mer turte hun ikke si på NHOs årskonferanse. Men vi har del ting vi mener det er riktig å ikke privatisere, og det er grunnleggende infrastruktur. Jeg har merket meg at en gammel hedersmann som Kåre Willoch fra Høyre også har vært tydelig på at det er en del typer infrastruktur som vi er nødt til å ta vare på og ha i offentlig regi av samfunnssikkerhetshensyn. Det er vi fra venstresiden og sentrum – altså Senterpartiet og nå Kristelig Folkeparti – dundrende enige om, og derfor mener vi det er riktig å beholde dette i offentlig regi.

Det er en stående vits som jeg mener å ha plukket opp fra Aftenposten eller et annet sted for en tid tilbake, at en kan se på gebyrene for vann og avløp i Oslo om det er valgår eller ikke. I valgår økte man ikke vann- og avløpsavgiften, og mellom valgår økte man vann- og avløpsavgiften. Jeg tror det er et betydelig poeng der. Det er ikke noe sexy å bygge ut vann- og avløpsnett og kloakken, du får ikke valgskred bak deg hvis du går til valg på å sørge for å ruste opp kloaknettet i Oslo. Likevel er det helt nødvendig. Derfor er det bra dette er kommet i gang i en god del av de større kommunene, men vi har fortsatt et langt stykke å gå. Det kommer vi tilbake til, det har ministeren lovet oss.

Presidenten: Michael Tetzschner har hatt ordet to ganger tidligere i debatten, og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Michael Tetzschner (H) [11:03:26]: Med all respekt for representanten Holmås vil jeg si at hans innlegg tjener som et utmerket eksempel på fullstendig statistisk tenkning. Det kommunale, det offentlige og i og for seg også det private ledningsnett har størst verdi hvis man tenker seg at drikkevannskildene ikke endres – at man fortsatt skal hente vannet fra overflatevann, hvilket ikke er anbefalt, og hvilket ikke er hovedløsningen i Europa. Hvis vi et øyeblikk tenker oss at man i Norge overveide å innføre et krav om at vannet skal hentes fra grunnen, vil ledningsnett som det er investert i, og som er basert på de overflatekildene vi har, være lite verdt. Så kan man da tenke over om det blir bukk og havresekk når staten og kommunen skal ta stilling til et slikt kvalitetskrav i lys av de investeringene de selv har gjort, eller om de hadde holdt en riktig avstand hvis det var private som i større grad hadde investert i dette ledningsnett.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1968)

Sak nr. 2 [11:04:40]

Interpellasjon fra representanten Line Henriette Hjemdal til miljø- og utviklingsministeren:

«Klimaforliket fra 16. januar 2008 innebar ingen endring av målet om å redusere utslippene av klimagasser med 30 pst. innen 2020 i forhold til 1990-nivå. Forhandlingene og det etterfølgende forliket dreide seg om hvor stor andel av utslippskuttene som skal tas nasjonalt. Partene ble enige om at intervallet fra regjeringens klimamelding kunne utvides til 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen, slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007 når skog er inkludert. Dette innebærer at om lag to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjoner tas nasjonalt. Kristelig Folkeparti forventer at denne målsettingen ligger fast. I den senere tid har det kommet signaler fra sentralt regjeringshold om at den ikke gjør det.»

Kan statsråden forsikre at 2/3-målsettingen, 15–17 mill. tonn nasjonale utslippsreduksjoner, vil ligge til grunn for tiltakene i klimameldingen som er varslet i 2012?»

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:06:11]: Klimameldingen blir av mange løftet fram som den store politiske saken i 2012, også av folk i regjeringens partiene – ikke fordi det er usikkerhet om hva som skal leveres i meldingen, for rammene for meldingen er trukket opp og vedtatt av et bredt flertall her på Stortinget i klimaforliket. Usikkerheten knytter seg til hvorvidt regjeringen akter å følge opp det som er vedtatt. Den siste tids medieutspill og lekkasjer fra regjeringens side tyder på at denne usikkerheten er vel begrunnet.

I klimaforliket som ble inngått på Stortinget 16. januar 2008, ble de overordnede målene fra regjeringens klimamelding fastholdt. Norge skal redusere utslippene av klimagasser med 30 pst. innen 2020 i forhold til 1990-nivå. Forhandlingene her på Stortinget og det etterfølgende forliket dreide seg om hvor stor andel av utslippskuttene som skal tas nasjonalt. Partene ble enige om at intervallet fra klimameldingen kunne utvides til 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen når skog er inkludert. Dette innebærer at om lag to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjoner skal tas nasjonalt. Skogtiltak ble i klimaforliket anslått å gi et netto opptak av CO₂ på 3 millioner tonn, som også er den øvre tillatte grensen for skogtiltak under Kyoto-avtalen.

Ny klimamelding var opprinnelig varslet framlagt i 2010. Meldingen har senere blitt utsatt tre ganger. I etterkant av hver utsettelse har miljøvernministeren forsikret Stortinget om at meldingen vil komme som lovet, for så å ombestemme seg i siste liten. Foreløpig siste utsettelse av meldingen ble varslet like i etterkant av hendelsene 22. juli. I media ble det sagt at det kun var snakk om noen måneders utsettelse på grunn av terrorangrepet, og at meldingen skulle komme i januar 2012. Denne utsettelsen har vi forståelse for. Men nå er det offisielle svaret til Stortinget at meldingen skal komme i løpet av 2012. Da er det gått mer enn fire år siden klimaforliket ble vedtatt, og mer enn seks år siden den rød-grønne regjeringen tiltrådte.

Norges utslipp av klimagasser har ligget relativt stabilt de siste årene. Nedgangen som kom i forbindelse med finanskrisen i 2008, ble hentet inn igjen med en kraftig utslippsøkning i 2010. Norges klimagassutslipp er i dag på høyde med toppåret 2005 – 8 pst. over 1990-nivå.

Kun åtte år gjenstår til 2020. Norge er så langt milevidt unna å realisere de målsettingene som Stortinget har vedtatt. Fire år etter klimaforliket er det ikke tatt stilling på nok områder til hvordan målene skal nås. Jeg trenger neppe å minne miljøvernministeren om at regjeringen er utøvende myndighet med ansvar for å gjennomføre den politikken som er vedtatt i Stortinget.

I stedet for å legge fram en klimamelding har regjeringen presentert sak etter sak for Stortinget som legger opp til økning av klimagassutslippene. Siste eksempel på dette er oljemeldingen som ble behandlet i Stortinget like før jul. Her ble utslippene fra olje- og gassvirksomheten på sokkelen oppjustert med hele 23 pst. i forhold til det som

lå til grunn i klimaforliket. Ifølge framskrivningen i meldingen vil utslippene fra olje- og gassvirksomheten være høyere i 2020 enn de er i dag. Likevel ble det ikke fremmet et eneste nytt tiltak i meldingen for å redusere utslippene – tvert imot. På bitte lille julaften, 22. desember, etter at vi andre hadde tatt juleferie, vasket hus og bakt julekaker, sendte miljøvernministeren ut en pressemelding om at olje- og gassvirksomheten ikke lenger skal betale for sine egne utslippskvoter. Regjeringen vil heretter dele ut gratis utslippskvoter til oljeselskapene. Kristelig Folkeparti er tilhenger av julegaver, men vi kan godt tenke oss noen andre som fortjente denne julegaven bedre enn oljebransjen. For klimasaken var denne gaven et direkte tilbakeslag.

En annen sak som har gått i helt feil retning, er regjeringens prosjekter for CO₂-håndtering. Under den rødgrønne regjeringen har to nye gasskraftverk blitt satt i drift i Norge – et på Kårstø og et på Mongstad. Beslutningen om bygging av Kårstø-kraftverket var, som noen vil huske, årsaken til at Bondevik I-regjeringen gikk av i 2000, fordi vi ikke ville være med på å uthule forurensningsloven. Disse to gasskraftverkene bidrar til sammen med 4,5 pst. av Norges samlede utslipp av klimagasser. Statsminister Stoltenberg og miljøvernminister Solheim har lovet å rense begge disse kraftverkene for CO₂. Kårstø skulle ifølge Soria Moria-erklæringen I vært renset i 2009. Renseprosjektet på Mongstad, den såkalte månelandingen som vi alle kjenner til, skulle ifølge statsministerens nyttårstale i 2007 være renset i 2014. På bakgrunn av disse lovnadene er både Kårstø og Mongstad forutsatt renset og lagt inn i referansebanen og utslippsframskrivningen for 2020 og 2050 som klimaforliket bygger på. Status per i dag er at ingen vet om det blir noen rensing på verken Mongstad eller Kårstø, eller eventuelt når det blir noe av. Skulle rensingen utebli, må det iverksettes nye tiltak for 2,5 millioner tonn CO₂ i en annen sektor i tillegg til det som er foreslått i Klimakur. Med dette vil jeg ønske regjeringen lykke til i det arbeidet.

Kristelig Folkeparti står fast ved klimaforliket, og vi forutsetter at regjeringen vil forholde seg til de mål og det forliket som blir vedtatt, når de en gang skal presentere sine forslag i klimameldingen. Diverse utspill og lekkasjer fra regjeringens side den senere tid har imidlertid fått meg til å bli usikker på hvorvidt regjeringen akter å stå fast ved forliket. For knappe to måneder siden, 11. november 2011, gikk Arbeiderpartiets statssekretær i Olje- og energidepartementet, Per Rune Henriksen, ut i VG og oppfordret til å gi blaffen i klimaforliket. Han uttalte at det ville være «dyrt og dumt» å ta så store utslippskutt hjemme, og at man må finne andre måter enn nasjonale mål som styrende for politikken. Kristelig Folkeparti tolker dette som et tydelig signal fra politisk ledelse i et av departementene med størst betydning for klimapolitikken.

Noen dager tidligere, 7. november, kunne samme avis, VG, fortelle at Finansdepartementet i et hørings svar til Miljøverndepartementet anbefaler at klimakuttene tas utenlands i stedet for i Norge. Finansdepartementet anbefalte dermed å bryte klimaforliket. Årsakene til anbefalingen skal ifølge VG være at man ikke hadde fått på

plass en bindende internasjonal klimaavtale, at kostnadene ved klimatiltak i Norge har økt siden klimaforliket, og at utviklingen av ny miljøteknologi har gått langsommere enn forventet. Finansdepartementet foreslår derfor at man i stedet for kostbare utslippskutt på hjemmebane, heller bruker ressurser på kvotekjøp og fortsatt regnskogstiltak i utlandet.

Denne typen utspill og lekkasjer får meg til å lure på om klimaforliket kun var et spill for galleriet. Er det i realiteten slik at regjeringen inngikk et forlik med opposisjonen for å kjøpe seg tid til å regjere og for å binde opp opposisjonen og hindre kritikk i noen år? Har de gjentatte utsettelsene av klimameldingen kun vært trening og utsettelse av et brudd som før eller siden måtte komme, og et virkemiddel for å kunne holde regjeringen samlet en stund til? Samtidig som vi vet at regjeringen i de fire siste årene ikke har brukte de anledningene de har for å få klimapolitikken på rett spor, har de heller ikke fremmet saker som er nødvendig å fremme.

Ingen bør være overrasket over at nasjonale klimatiltak blir dyrere når man aktivt velger ikke å gjøre noe. I 2008, da klimaforliket ble inngått, hadde man tolv år på å gjøre jobben. Nå er det bare åtte år igjen. I mellomtiden har regjeringen utsatt CO₂-rensing på Kårstø og Mongstad, innført veiavgift på biodiesel, vedtatt en rekke nye oljeutbygginger på sokkelen uten elektrifisering og ikke minst unnlatt å iverksette klimatiltak som man vet er enten samfunnsøkonomisk lønnsomme eller billigere enn finansiering av tiltak utenlands.

Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre fremmet nemlig 27. april 2010 forslag i Stortinget om en rask iverksettelse av de samfunnsøkonomisk lønnsomme og billige klimatiltakene fra Klimakur 2020. Vi vet at dette ville gitt oss en stor reduksjon i samsvar med det klimaforliket som vi har inngått. Halvparten kunne vi tatt gjennom disse tiltakene, men regjeringen stemte det ned.

Mitt spørsmål til miljøvernministeren blir da som følger: Kan statsråden forsikre at 2/3-målsettingen, 15–17 mill. tonn nasjonale utslippsreduksjoner, vil ligge til grunn for tiltakene i klimameldingen som er varslet i 2012?

Statsråd Erik Solheim [11:16:23]: La meg først takke interpellanten for å ta opp et av de aller viktigste spørsmålene i vår tid, nemlig hvordan Norge og andre land skal svare på den veldig alvorlige trusselen mot jordkloden og menneskelig liv på kloden som klimaendring er.

Det er nå ganske nøyaktig fire år siden klimaforliket ble undertegnet 17. januar 2008. La meg i respekt for Stortinget lese opp nøyaktig hva som står på det kanskje mest avgjørende punktet i forbindelse med det interpellanten tar opp. Der står det:

«Partene mener derfor at intervallet fra Regjeringens klimamelding kan utvides til 15–17 mill. tonn CO₂ ekvivalenter ift referansebanen slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007, når skog er inkludert. Dette innebærer i tilfelle at om lag to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjoner tas nasjonalt.»

Når interpellanten spør om det er klimaforliket som vil ligge til grunn for det regjeringen legger fram for Stor-

tinget, er svaret ja. Jeg har gjentatt dette ved flere anledninger. Statsministeren har gjentatt det fra Stortingets talerstol. Klimaforliket – denne formuleringen og resten av det som står i klimaforliket – vil ligge til grunn for det regjeringen legger fram for Stortinget.

Klimaforliket er i virkeligheten både en mål- og en virkemiddelpakke. Det er her Stortingets og Norges målsetting ble formulert, men det er også en oppstilling av en serie virkemidler. Dog er det sånn at de virkemidlene som er i selve klimaforliket, ikke vil lede til at vi når målene i det samme klimaforliket. Det må flere og sterkere virkemidler til for å nå de målene som er satt i klimaforliket.

I nasjonalbudsjettet for 2011 blir utslippene av klimagasser anslått å øke til 57,5 mill. tonn i 2020 og deretter avta til 53 mill. tonn i 2030 hvis dagens virkemidler videreføres. Det innebærer at utslippene vil anslås å ligge drøyt 15 pst. over 1990-nivå i 2020 og om lag 6 pst. over i 2030, med mindre man setter i verk nye virkemidler, og det er selvsagt det regjeringen vil foreslå i klimameldingen.

La meg understreke, så vi ikke forenkler debatten, at det er ingen enkel oppgave å legge på bordet virkemidler som bidrar til å nå de målene som ligger i klimaforliket, i tillegg til de virkemidlene som allerede er der. En ambisiøs norsk klimapolitikk er en stor utfordring, men som regjeringen skal leve opp til. Til hjelp med dette har vi bl.a. Klimakur, den mest omfattende utredningen som er gjennomført i Norge av tiltak og virkemidler for å redusere klimagassutslipp.

La meg så si at når det gjelder de virkemidlene som er i klimaforliket, så er de i all hovedsak gjennomført av regjeringen. En serie ting er gjort. Om lag 70 pst. av norske utslipp er underlagt avgifter eller kvoter, noe som gir et økonomisk motiv for å redusere utslippene. Det er innført grønne sertifikater, som vil bety en betydelig utbygging av fornybar energi i Norge. Dog må den også skje på en miljøvennlig måte. Det er verd å merke seg den folkeavstemningen som var i Solund kommune i går, som viste at flertallet i kommunen ikke ønsket vindkraft, som jo er en viktig energiform hvis vi ønsker mer fornybar energi. Men også vindkraft – som vannkraft – må bygges ut med skånsomhet med tanke på miljøet, så vi er nødt til å ha grundige planer for vindkraftutbygging, som for biomasse, vannkraft og alle andre energiformer. Men de grønne sertifikatene vil være en viktig stimulans til flere tiltak innenfor fornybar energi. Norge er verdensledende innen utviklingen av CO₂-fangst og -lagring. Jeg er enig med interpellanten, dette skulle jeg inderlig ønske gikk fortere. Teknologitvillingen har tatt lengre tid enn vi har ønsket, men det er altså slik at Norge er verdensledende på området. Det er innført nye energikrav til bygg, vi har fått på plass løsninger om kraft fra land til Gjøa, Valhall og Goliat på norsk sokkel. Mange andre tiltak kunne vært nevnt.

Interpellanten gjør et nummer ut av den angivelige julegaven som vi har gitt norsk petroleumsnæring. La meg bare si at den «julegaven» hadde en helt annen avsender enn den norske regjering. Den avsenderen het EU. Det var EU-systemet som sørget for at det ble gratiskvoter for norsk petroleumsnæring, det var ikke noe som den norske regjeringen ønsket. Hvis det er en næring som ikke ville

trengte gratiskvoter, så er det virkelig petroleumsnæringen. I andre næringer kan det være gode grunner for å innføre det, men generelt har vi vært veldig, veldig restriktive. Vi ønsker ikke gratiskvoter, vi står på forurenser-betaler-prinsippet, men vi har altså et harmonisert system i EU, og det er årsaken til denne «julegaven». Og jeg er enig med interpellanten: Det var ikke en julegave til dem som trengte det aller, aller mest.

Så har regjeringen etablert et regelverk om kjøping i de største byene. De største byene kan ta det i bruk. Jeg vil oppfordre de partiene som er på Stortinget, ikke minst Kristelig Folkeparti, til å bruke sin lokale makt til å sørge for at kommunene tar det i bruk. Det hjelper ikke at vi gir dem muligheten, hvis ikke våre lokale representanter aktivt oppsøker en slik mulighet.

Belønningsordningen for kollektivtrafikk er økt med om lag 90 mill. kr utover enigheten i klimaforliket. Det er inngått avtale om trafikkreduserende tiltak i fire byer: Bergen, Trondheim, Buskerudbyen og Kristiansand. Engangsavgiften for kjøretøy er lagt om. Utslippene fra nye biler er redusert med en fjerdedel – et betydelig resultat. Bevilgningen til jernbanen er økt betydelig de siste fem årene – fra 7 mrd. kr til 12,5 mrd. kr.

Fordelene for elbiler er så store i Norge at vi av elbilnæringen selv skildres som foregangslandet på elbilområdet i en sånn grad at vi ble invitert til å delta i den russiske Duma da Mitsubishi der skulle legge fram et land som virkelig var et sted hvor elbilnæringen kunne trives. Mitsubishi har, som også tidligere har vært nevnt, solgt sin tusende elbil i Norge og er vel nå oppe i 1 400 solgte elbiler – og andre kommer med elbiler. Det vil være en stor oppgave å sikre at man får et nett av ladestasjoner, slik at elbiler kan tas i bruk over hele landet. I tillegg til alt dette har Transnova satt i gang en rekke tiltak for å redusere CO₂-utslipp fra transport.

En av de mest håpløse debattene som vi til tider har i Norge, er debatten om hvorvidt vi skal ha hjemlige eller internasjonale tiltak. Jeg ser det sånn at bare den som har fryktelig god tid på dette området, kan mene at vi skal ha enten hjemlige eller internasjonale tiltak. Vi må åpenbart ha både hjemlige og internasjonale tiltak. De tiltakene som Norge støtter og bidrar til internasjonalt, er av mye større faktisk betydning for å redusere CO₂-utslippene enn dem vi gjør i Norge.

Et løst anslag for Brasils reduserte karbonutslipp som følge av dramatisk redusert avskoging med norsk støtte er at det tilsvarer 10–20 ganger – det er et konservativt anslag, det kan hende det er enda mer – alle norske utslipp til sammen. Med andre ord: Hvis Norge sank inn i Atlanterhavet og alt stoppet her, ville virkningen av dette bare være en ti-tjuendedel av hva Brasil har oppnådd på avskogingsområdet. Jeg kunne nevne mange andre eksempler. Selvfølgelig er det de internasjonale tiltakene som bidrar til den største nedgangen i klimagassutslippene, og som dermed sånn sett er de viktigste.

Men vi må også ha norske tiltak av særlig to grunner. Det ene er at Norge vil ikke ha noe som helst autoritet i den internasjonale klimadebatten dersom vi ikke gjør tiltak på hjemmebane. Å komme til klimaforhandlingene i

2015 eller 2020 på basis av at norske klimagassutslipp har økt mens det har gått ned i nær sagt alle andre industri-land, ville vi ikke på denne basis snakket fra noen styrket posisjon i forhandlingene. Hvis ikke vi gjennomfører tiltak her hjemme, og hvis ikke vi demonstrerer at en avansert industriøkonomi som Norge kan få til et godt liv, industrivekst, økonomisk velstand og klimagassreduksjoner samtidig, har det ingen troverdighet at andre land skal gjøre det.

I tillegg er det i norsk næringslivs interesse at vi gjennomfører tiltak. Hvis vi venter med å gjennomføre tiltak som er gjennomført alle andre steder, er det åpenbart at Norge vil komme i bakleksa teknologisk. Det å være i forkant teknologisk vil nesten sikkert være et konkurransefortrinn på dette området. Siden klimatiltak i Norge normalt er dyrere enn i andre land, vil det å gjøre tiltak bare i utlandet og sitte og vente bety at klimatiltakene vil komme aller sist i Norge med den teknologiske ulempen det er for norsk næringsliv.

La meg si til slutt at jeg nå avviser fullstendig det bildet som en del gir, av at det ikke skjer noe i verden på dette området. Durban var det beste som kunne oppnås gitt dagens maktsituasjon i verden. Selvsagt skulle vi ønsket mer, men man bygget klart en ny etasje på klimahuset i Durban, og Durban har nå sikret at vi fram mot 2015 får en bred global forhandlingsprosess mot en avtale som inkluderer alle de store utslippsnasjonene.

I tillegg til dette gjør en serie land masse individuelt: Kina innfører ny teknologi på område etter område, Etiopia la i Durban fram en lavkarbonstrategi med norsk og britisk støtte. Det er første gang et fattig utviklingsland sier at de kan bli et mellominntektsland uten å øke sine klimagassutslipp i det hele tatt. De økningene de får i samferdsel og industri som følge av økonomisk framgang, skal kompenseres med tilsvarende reduksjoner i jordbruk og gjennom treplanting. Det er et fantastisk imponerende program. Mange andre utviklingsland gjør lignende ting. Jeg kan nevne Indonesia, Brasil og mange andre.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:26:59]: Statsråden kom med en viktig bekreftelse ved at han sier ja til at klimaforlikets målsetting om at 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter – om lag to tredjedeler – skal tas i Norge innen 2020. Dette er en viktig bekreftelse når det gjelder forliket som er inngått. For det er ikke det som VG slår opp, at Finansdepartementet vil bryte klimaavtalen, eller at statssekretær Henriksen fra Olje- og energidepartementet går ut mot SVs klimakrav. Et ord på landets viktigste talerstol veier tungt, og jeg forventer at det blir fulgt opp i den meldingen som kommer.

Statsråden sier at klimaforliket er et forlik om mål og virkemidler, men at det må flere og sterkere virkemidler til enn dem som ligger der, for å nå disse målsettingene. Det var aldri tenkt at det var nok virkemidler i klimaforliket for å nå disse målsettingene. Derfor skulle vi få nye klimameldinger for å ta nødvendige nye grep.

Det som er utfordringen, er at vi går i feil retning. Nå ligger vi 8 pst. over 1990-nivå. Statsråden viste en annen analyse, men det er det 2010-tallene viser oss – de siste tal-

lene vi har – at vi er 8 pst. over 1990-nivået. Da er utfordringen: Selv om statsråden prater pent om den politikken som regjeringen har ført, har vi altså gått i feil retning.

Ingen av oss som driver klimakampen, har sagt at dette er en enkel oppgave. Da hadde vi valgt noe helt annet å drive med. Vi må være utålmodige, og vi må være kreative, og vi må stå på og tenke langsiktig. Det er bare slik vi kan være med og redde kloden vår.

Jeg er enig i, og Kristelig Folkeparti er enig i, at vi må gjøre ting både hjemme og ute. Men utfordringen er jo at vi opplever at mye skjer i utlandet, internasjonalt, og at vi gjør for lite hjemme med tanke på at vi har virkemidler som går i feil retning, og at utslippene våre også går i feil retning.

Så er det slik at vi gjerne kan si at vi er verdensledende når det gjelder utviklingen av teknologi på CCS-rensing på Kårstø og Mongstad, og statsråden er utålmodig som meg. Utfordringen er at denne utviklingen går for sakte i forhold til de krevende tiltakene vi – eller regjeringen – må legge på plass. Hvis vi ikke kan si at vi kommer i mål med Kårstø og Mongstad innen 2020, skal det tas store kutt på andre områder. Det er en av de store utfordringene. Da nytter det ikke å slå seg på brystet og si at vi er verdensledende. Når det gjelder det forliket vi har inngått: Det skal vi oppfylle – med et stort ja og utropstegn, skrev undertegnede, og den lappen vil hun ta vare på til senere debatter.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erik Solheim [11:30:17]: Det er kanskje ikke så veldig mye å tilføye. Det jeg sa nå, har statsministeren også sagt her tidligere. Så med all respekt for opposisjonen, det blir litt unødvendig å gjenta og gjenta det. Vi skal gjennomføre tiltak på basis av klimaforliket.

Det at det finnes enkeltstående stemmer i regjeringspartiene av en annen oppfatning, er en del av en helt normal politisk debatt. Jeg har – med all respekt – registrert en serie stemmer i Høyre som tar til orde for å bryte med klimaforliket. Jeg har likevel trygghet for at Erna Solberg og Høyres ledelse har tenkt å gjennomføre klimaforliket sammen med oss, selv om jeg hører enkeltstemmer som mener noe annet. Hvis noe annet er tilfellet, vil det være interessant å få det opplyst i debatten, selvsagt. Vi i regjeringen legger til grunn at vi har et bredt forlik. Vi skal gjennomføre politikk på basis av det forliket, og vi vil ha en utstrakt hånd til opposisjonspartiene om å gjennomføre denne nasjonale dugnaden sammen.

Det kommer ikke til å bli enkelt. Det vil måtte gjennomføres tiltak på alle vesentlige områder hvis vi i sum skal innfri det Stortinget har vedtatt. Det vil måtte være tiltak innenfor petroleum, innenfor industri, innenfor samferdsel, innenfor bygg og på alle andre vesentlige områder. Det er ikke ett enkelt tiltak som kan bringe oss i mål, men bare summen av tiltak på mange områder. En god del av disse tiltakene vil møte motstand i næringsorganisasjoner, i de forskjellige politiske partiene, i media, og noen av dem vil være upopulære hos velgergrupper. Så det vil

kreve betydelig styrke fra Stortingets partier for å stå opp for og sørge for at vi i sum får en politikk som innfrir klimaforliket, som vi har sagt at vi skal gjøre.

Så deler jeg fullt ut Line Henriette Hjemdals utålmodighet. Det jeg dog allikevel må si, er at jeg har en absolutt utålmodighet for teknologisk utvikling, men den kan ikke vedtas av oss. Det har vist seg å ta lengre tid på noen områder enn noen av oss ønsket. Det kan vanskelig verken Stortinget eller den norske regjering beskyldes for å være ansvarlig for, i og med at det også tar lengre tid i andre land som er så uheldige verken å ha noe Kristelig Folkeparti eller en rød-grønn regjering, for å si det på den måten. Det må være andre faktorer som gjør at det tar lengre tid. Men den utålmodigheten er en utrolig viktig drivkraft. Uten en slik utålmodighet kommer vi ikke videre. Så la oss beholde den fram til klimameldingen kommer til Stortinget.

Marianne Marthinsen (A) [11:33:16]: Først takk til interpellanten for å ha reist denne debatten, og på den måten understreke tyngden i det forliket som Stortinget har vedtatt.

Så må jeg si at jeg begynner å bli ganske lei av at opposisjonen i alle mulige debatter prøver å skape et inntrykk av at ingenting skjer på klimaområdet, og at det ikke har blitt iverksatt et eneste tiltak siden forrige klimamelding. Det er – med all respekt – feil. Jeg skal ikke gjenta statsrådets redegjørelse for noen av de tiltakene som er satt i verk, men bare understreke at 70 pst. av norske utslipp er underlagt avgift eller kvoter. Vi har med andre ord kommet ganske langt i å få satt en pris på utslipp. Det skjer i en kontekst hvor nærmest hele verden, unntatt Europa, vegrer seg kraftig for å ta på seg forpliktelser og for ta nødvendige skritt i retning av CO₂-prising, som vil være det aller viktigste tiltaket globalt for å få til utslippsreduksjoner.

Representanten Hjemdal var innom tildelingen av gratiskvoter på sokkelen. Jeg er sikker på at selv om representanten sto midt i julebaksten og kanskje hadde det travelt, hadde hun tid til å lese hele den pressemeldingen som kom 22. desember, og dermed vet hun at her har det vært forhandlinger med EU om et harmonisert regelverk, og også at det i den pressemeldingen står at regjeringen legger til grunn at petroleumsvirksomheten ikke skal få økonomiske lettelser som følge av kvotene, men at man skal fremme forslag som skal ivareta det. Det vil i hvert fall begrense kraftig verdien av denne julegaven fra EU.

Når det gjelder den kommende klimameldingen, så redegjorde statsråden veldig grundig for hva som er regjeringens gjeldende politikk. Jeg har egentlig lite å tilføye utover det. Det er Stortinget som bestemmer hvilke klimamål landet skal ha, og Stortinget har vedtatt at vi skal kutte 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Det står fast. Det står fast selv om alt vi har fått av dokumentasjon gjennom bl.a. Klimakur, viser at det er et mål som både blir vanskelig og til dels dyrt å nå. Men det skal sies at da klimaforliket ble vedtatt for fire år siden, var det ingen som ga uttrykk for at det kom til å bli verken lett eller gratis å nå målsettingene som ble valgt. Det kommer åpenbart til å bli krevende, men det har vi vært klar over lenge.

Så skal det også sies at mange av de debattene som ruller og går om klimaforliket, og hva det bør og ikke bør inneholde, er legitime. Mange av dem er også helt nødvendige, for det første fordi klimaforliket sier at mål og virkemidler skal evalueres underveis, men også fordi klimapolitikken er full av dilemmaer. Å sette ord på de dilemmaene er ikke det samme som å mene at Norge ikke skal gjøre noe på hjemmebane.

Flere har vært inne på fornybar energi, og jeg er veldig for at vi satser veldig tungt på det. Så energieffektivisering – jeg er veldig for at vi satser tungt på det også. Men i forhold til det norske klimaregnskapet betyr jo dette lite. Det er fornuftige tiltak bl.a. fordi det vil bidra til å frigjøre ren energi som kan eksporteres.

Et annet helt åpenbart dilemma er mangelen på en global avtale som de fleste hadde tro på at skulle komme på plass den gangen det forrige klimaforliket ble undertegnet. At den avtalen ikke finnes, fritar ingen fra ansvar – tvert imot. Men det er klart at i en del sektorer ville det vært lettere å finne tiltak som har en åpenbar global klimagevinst om det var sånn at vi hadde en global avtale å forholde oss til.

At fraværet av en avtale skaper en debatt om hva som er en klok strategi for Norge og norsk klimapolitikk, synes jeg er ganske naturlig selv om svarene kan være forskjellige. Det er f.eks. ganske tydelig at håndteringen av kvotepiktig sektor ikke er rett fram. Jeg tror alle innser at det blir bortimot umulig å kutte 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter dersom kvotepiktig sektor holdes helt utenfor. Men å bruke store summer her som ikke reduserer utslippene på europeisk nivå, ville være ganske uklokt med mindre det har en eller annen effekt utover de faktiske tonnene som kuttes – f.eks. teknologiutvikling.

Jeg har lenge ment at det har vært for lite fokus på de næringspolitiske mulighetene som ligger i å utvikle nye klimaløsninger. Klimatiltak betyr ikke deindustrialisering, det betyr reindustrialisering, sier Connie Hedegaard så godt. I en kontekst hvor California seiler opp som det store eksempelet på hvordan man har klart å «booste» både industri og økonomi gjennom klimatiltak, og hvor man ser lignende tendenser i store deler av Asia, er dette perspektiver som vi trenger å ta med oss inn i diskusjonene om klimatiltak i Norge fram mot både 2020 og 2050.

Jeg ser fram til at klimameldingen kommer. Jeg er overbevist om at det blir en god melding med mange offensive tiltak som både reduserer utslipp og bidrar til å skape nye arbeidsplasser, og det er tross alt det viktigste. Så målsettingene ligger fast, men tiltakene blir det aller viktigste å diskutere.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:38:33]: Det er underlig å følge denne debatten litt fra sidelinjen, for det er jo i realiteten det Fremskrittspartiet gjør når vi snakker om klimaforliket. Ofte er det ikke så veldig bra å sitte på sidelinjen, men akkurat i denne debatten må jeg si at jeg på vegne av Fremskrittspartiet føler det veldig behagelig at vi faktisk er på sidelinjen i forhold til klimaforliket. Det synes jeg den debatten som føres her i dag mellom forlikspartene, illustrerer ganske godt. Én ting er litt uenig-

het rundt oppfatningen av hva forliket egentlig innebærer, men det viktigste – og det har jo Fremskrittspartiet fremholdt hele veien – er den mangel på realisme som lå til grunn da forliket ble utarbeidet.

Det som blir mest underlig, er det temaet som er utgangspunktet for debatten. Dersom de verst tenkelige konsekvensene av menneskeskapte klimaendringer skulle materialisere seg – og deltakerne i debatten her i dag har jo ikke vært tilbakeholdne når det gjelder adjektivbruken – er det jo veldig underlig, hvis man tror på det, at man velger å henge seg opp i hvor man kutter, og at det er det som er det store diskusjonstemaet. Jeg synes egentlig statsråd Solheim illustrerer det ganske godt med sitt regnskogeksempel. Dersom poenget er å redusere utslippet av klimagasser, må det jo være om å gjøre å redusere mest mulig til minst mulig kostnad, og da vet vi at kostnaden ved å ta de kuttene innenlands er langt høyere enn det vi kan oppnå ved å gjøre det i utlandet. Dermed blir det en litt dogmatisk tilnærming når man helt har hengt seg opp i $\frac{2}{3}$ -kravet. Det blir nesten, med all respekt, litt religiøse overtoner i det, for jeg oppfatter det som irrasjonelt, klart irrasjonelt, når man tydeligvis henger seg mer opp i hvor man skal kutte, enn i omfanget av kuttene.

Fremskrittspartiet har veldig vanskelig for å tro at det vil være mulig å oppnå $\frac{2}{3}$ -målsettingen, og de interne stemmene som har kommet fra regjeringspartiene i den åpne debatten, tror jeg egentlig illustrerer det veldig godt. Det blir veldig spennende å se hvordan den endelige klimameldingen blir, og hva som kommer til å matrealisere seg der. Men hvis man skal legge til grunn $\frac{2}{3}$ -målet, betyr det i realiteten at man velger bort norske arbeidsplasser, flytter dem til utlandet. Man velger bort verdiskaping. Det er irrasjonelt. Det er en irrasjonell politikk som overhodet ikke tjener land og folk, og all den tid klimautfordringen er av global karakter, tjener det heller ikke saken. Poenget må være mest mulig å redusere klimautslipp, og da handler det altså ikke om hvor man gjør det. Men jeg registrerer at det er den debatten som foregår mellom klimakameratene, mellom dem som i sin tid inngikk klimaforliket i 2008. Men det er altså en svært lite fruktbar debatt, og det blir noe litt dogmatisk over den.

Fremskrittspartiet legger til grunn at ja, vi skal – ut fra et føre-var-prinsipp – være med på å møte de utfordringene som kommer, men da må det skje der vi får mest mulig igjen for de ressursene vi anvender på å kutte i klimagasser. Det har en kostnad, og all den tid ingen av oss har et evighetshorn, må de kuttene skje ut fra en kostnadmessig vurdering. Da er det altså kost-nytte-prinsippet som bør ligge til grunn i klimapolitikken, som det bør gjøre på alle andre områder innenfor politikkenes sfære.

Nikolai Astrup (H) [11:43:37]: Statsråden trives godt med å reise utenlands. Det er forståelig – det er jo ikke mye i hans portefølje å glede seg over hjemme. Ambisjonene i klimapolitikken er det ingenting i veien med, men evnen til å omsette store ord i handling og konkrete klimatiltak har vist seg mangelfull. Noe er rett nok gjort, men på langt nær nok.

Med fare for å bli oppfattet som impertinent: Det sma-

ker av dobbeltmoral når statsråden i det ene øyeblikket bedyrer at Norge har de høyeste klimaambisjonene i verden og er verdensledende, mens han i det andre øyeblikket utsetter klimameldingen – igjen og igjen og igjen.

Det er ingen tvil om at det blir vanskeligere og dyrere å gjennomføre klimaforliket for hver dag som går. Hvis statsråden utsetter klimameldingen lenge nok, vil det snart ikke være mulig å nå målene innenfor den tidsrammen som er satt, med tiltak som er til å leve med, og som ikke bidrar til karbonlekkasje.

Hvorvidt regjeringen står bak målene i klimaforliket, er uklart, noe interpellanten også antyder. Hvem som snakker på vegne av regjeringen i klimaspørsmål og energispørsmål, er også uklart. Hva regjeringen mener om utvinnings-tempo på norsk sokkel, oljesand i Canada, EUs drivstoffdirektiv – for å nevne noen få eksempler – er uklart. Kaoset blir komplett når vi diskuterer klimaforlikets mål om konkrete utslippsreduksjoner i Norge. Statsråden kaller dette en håpløs debatt, men den føres altså i hans egen regjering, av Per Rune Henriksen, av Kjetil Lund, av statsråden selv, av statsråd Ola Borten Moe, og alle sier de ulike ting om dette temaet. Og det som sies i avisen, er noe annet enn det som sies i denne sal.

Dette er svært uheldig for klimapolitikken, men det skaper også usikkerhet for alle de aktørene, ikke minst i næringslivet, som må vite hva de har å forholde seg til, og som nå ikke vet hva de kan forvente.

Midt i dette kaoset – og med en klimamelding i det blå – fortsetter statsråden reisevirksomheten. Noe forteller meg at han burde ha prioritert ferdigstilling av klimameldingen. Klimaproblemet er tross alt vår tids viktigste og største utfordring. Bedre da å reise til Ghana, som statsråden gjorde i høst. Formålet var å promotere norsk oljeindustri – ingenting galt i det, all den tid oljen skal utvinnes uansett. I Ghana hadde han gleden av å vise frem norsk suksess og kompetanse, nemlig riggen «Eirik Raude». Med forbehold om at jeg husker riktig, er dette en rigg som er bygget i Kina, eid av grekere og registrert i et skatteparadis. Å kalle dette en norsk suksess er vel like relevant som å sette den samme merkelappen på vår nasjonale klimapolitikk.

Når det er sagt: Det er prisverdig at statsråden engasjerer seg sterkt i internasjonalt klimaarbeid. Alle land må bidra dersom vi skal møte målene i FNs klimapanel om 50–85 pst. kutt i klimagassutslippene innen 2050.

Klimautfordringen er global og må møtes med globale virkemidler. Derfor er det nedslående at utfallet av Durban-konferansen ikke er mer forpliktende. I påvente av en global klimaavtale må Norge gjøre sin del av jobben, og interpellanten reiser et viktig tema i den sammenhengen.

Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å bidra med løsninger på utfordringen, og vi er blant de land i verden som best kan vise at det er mulig å kombinere vekst og høy levestandard med et klima- og miljøvennlig samfunn.

De siste par årene har Høyre fremmet en rekke forslag som vil bidra i riktig retning. Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre har vi foreslått at regjeringen skal komme i gang med samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak fra Klimakur 2020, uten å vente på klimameldingen.

Det er snart to år siden vi foreslo dette. Vi har foreslått en milliardinnsats for kollektivtrafikken i storbyregionene. Vi har foreslått et miljøteknologifond som kan bidra til å utvikle og implementere ny utslippsreducerende teknologi. Vi har foreslått en helhetlig gjennomgang av drivstoffavgiftene med mål om å gjøre det lønnsomt og forutsigbart å velge miljøvennlige alternativer, altså det stikk motsatte av regjeringens politikk på dette området. Før jul la vi også frem et forslag om en nasjonal strategi for biogass.

I vårt alternative statsbudsjett for 2012 foreslo vi å øke mineraloljeavgiften, men også å øke støtten til utskifting av oljefyr. Vi bevilget mer penger til forskning på fornybar energi og til belønningsordningen for gang- og sykkeltiltak i byene, og vi foreslo momstiltak for leasing av elbiler og batterier i elbiler – for å nevne noe.

Felles for alle disse forslagene er at de stemmes ned av regjeringspartiene. I stedet for å komme i gang med tiltak som vi uansett må iverksette, er regjeringens strategi å vente til man er enig om helheten i regjeringens klimamelding. Utfordringen er at det blir dyrere og mer krevende å nå de målene vi har satt oss, for hver dag som går. Med regjeringens tempo vil det snart ikke være praktisk gjennomførbart å nå målene i klimameldingen. I samme stund hørte vi statsråden før jul fortelle at han vil gjøre mer hjemme. Da han kom hjem fra Durban, sa han det i radioen. Han må gjerne gjøre mer, men han kan i det minste begynne med å gjøre noe.

I statsbudsjettet for 2012 er det ett nytt klimatiltak, og det er en ny avgiftspolitik for plug-in hybridbiler – vel og bra, men det burde vært så mye mer.

Spørsmålet interpellanten reiser, er viktig, men det er også viktig å komme i gang med debatten om hvilke tiltak vi skal gjennomføre nå for å realisere lavutslippssamfunnet i et 2050-perspektiv.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:49:12]: Dagens Næringslivs utgave 11. november i fjor hadde en dramatisk overskrift over en to siders artikkel som oppsummerte Det internasjonale energibyråets siste rapport. «Advarer om ulevelig klode», sto det. Byrået ga klar beskjed. Fortsetter vi som i dag, kan vi komme til å varme opp jorda så mye at store deler av den vil bli totalt ubeboelig innen min sønn på to år statistisk sett vil takke for seg. Vi vet nå med en stor grad av sikkerhet at det er menneskenes utslipp av klimagasser som gjør at vi de neste tiåra vil stå overfor enorme utfordringer når det gjelder flom, tørke, uvær og påfølgende konsekvenser for matproduksjon, bosettingsmønstre, tilgang til vann og utrydding av arter – for å nevne noe.

Så vet vi også følgende: Vi får ikke en ambisiøs internasjonal klimaavtale i nærmeste framtid. Kvotepreisen er for lav og uforutsigbar til å utløse nødvendig omstilling og teknologiutvikling. Jo lenger vi venter med å handle, jo dyrere blir det, og klimaendringene vil endre markedene våre, produksjonsmåtene våre og levemåten vår, enten vi vil det eller ei. Så hva gjør vi da? Venter vi og ser, fortsetter vi som før – vi er jo bare et bitte lite land, det spiller da ingen rolle hva vi gjør – kjøper vi flere kvoter, eller griper vi de mulighetene som lig-

ger i å føre en ansvarlig, offensiv og nasjonal klimapolitikk?

For oss i SV er dette et moralsk spørsmål. Vi kan ikke la være å handle med den kunnskapen vi nå har om klimaendringenes konsekvenser for jorda vår. Klimaproblemet handler dypest sett om rettferdig fordeling av goder og byrder – mellom land, mellom folk og mellom generasjoner. Videre er det nødvendig med kutt i rike land hvis vi skal få fram ny teknologi, teknologi som ikke vil være lønnsom hvis vi bare baserer oss på kostnadseffektive løsninger.

For Norges økonomiske bærekraft i framtida er det mye lurere å omstille seg gradvis i stedet for brått, og for norsk næringsliv er det nødvendig med forutsigbarhet og framtidsrettet tenking for å møte konkurransen fra utlandet på en offensiv måte. Det er ikke uten grunn at store deler av næringslivet, f.eks. norsk industri, står i front for å be om at vi skal få en offensiv og forutsigbar nasjonal klimapolitikk.

Å kutte i egne utslipp handler til syvende og sist også om å bygge broer og skape tillit mellom nord og sør, som andre representanter før meg har vært inne på. Norge må bli et av de rike landene som viser vilje til å ta ansvar selv, og som synliggjør at det er mulig å kombinere klimakutt med trygghet og god velferd, at et lavutslippssamfunn ikke er en jammerdal, men at det tvert imot gir oss nye muligheter. Jeg vil gjenta representanten Marianne Marthinsens sitering av klimakommissær Connie Hedegaard, som sa at klimabeskyttelse ikke handler om deindustrialisering, men om reindustrialisering. Jeg mener at vi må snu tankegangen. Vi må slutte å henge oss opp i begrensningene, men heller se alle mulighetene som en offensiv klimapolitikk gir oss for arbeidsplasser – at den skaper robuste, framtidrettede arbeidsplasser som står seg i konkurransen i moderne markeder, at vi ser at vi her kan skape byluft og byrom som gir en helt annen livskvalitet enn i dag, at vi kan få en framkommelighet, f.eks. når det gjelder jernbane, som binder landet sammen og skaper ny vekst i andre deler av landet enn bare rundt Oslo-området, at vi kan få på plass et folkehelseprosjekt der gang- og sykkelveier og tenking rundt det og tilrettelegging for det gir effekter som også har sider for både livskvaliteten og økonomien for Norge i framtida.

Jeg synes det er bra at representanten Line Henriette Hjemdal reiser debatt om den viktigste saken i 2012 – og også for framtida. Men som representanten Marthinsen sa, synes jeg det er synd at hun og andre forlikspartnere i stor grad snakker ned det som er oppnådd gjennom det forrige forliket. Det er blitt nevnt mange ting som har skjedd som en følge av forliket, men det er også flyttet på den politiske debatten og måten vi tenker på, også internt i regjeringsapparatet.

Jeg tror at vi skal klare å få til en offensiv norsk klimapolitikk framover. Jeg mener at vi må slutte med å snakke ned det vi har oppnådd i Norge, men heller hjelpe hverandre til å se de mange mulighetene som ligger i at vi fører en ansvarlig og framtidrettet klimapolitikk.

Erling Sande (Sp) [11:54:26]: Senterpartiet står bak målsetjingane i det klimaforliket som vi var med på å lage

her i Stortinget, og vi kjem til å bidra aktivt i både storting og regjering for at Noreg skal nå dei målsetjingane som vi har sett oss. Klimautfordringane er den store saka i vår tid. Eg håpar at når ein historisk ser tilbake på denne tidsbolken, vil ein summere opp med at vi hadde kunnskapen, vi hadde ressursane, og vi bidrog som nasjon utover det som var venta av oss i kampen mot klimaendringane.

Vi er så heldige å leve i eit land som er blant dei som har det høgste velstands nivået i verda. Vår formue og vår velstand er dei seinare åra, ikkje utelukkande, men i stor grad gjort mogleg av inntektene frå petroleumsnæringa. Det er ei viktig næring. Men det er også ei næring – og blant dei næringane – som er bakgrunnen for dei menneskeskapte klimaendringane gjennom å bidra til utslipp av CO₂. Derfor har vi eit moralsk ansvar for å bidra i det internasjonale klimaarbeidet – etter mitt syn har vi eit ansvar for i større grad enn mange andre land å bidra til internasjonalt forpliktande avtalar, til midlar og kunnskap når det gjeld klimatiltak og klimatilpassing både her og i utlandet, og ikkje minst verknadsfulle tiltak i eige land. Vi må vise at vi ikkje kjøper oss ut av klimavanskane, men at vi gjennomfører tiltak for å få ned kostnadane også i vårt eige samfunn. Det er viktig å vise at eit lågutsleppssamfunn også kan vere eit velstandssamfunn.

Samtidig vil det vere sånn at ein strategi der ein kjøper seg ut av klimaproblema, vil vere ei gigantisk bjørneteneste for norsk næringsliv. Dersom vi legg konklusjonane til FN sitt klimapanel til grunn, stoppar ikkje klimaarbeidet i 2020. Det vil halde fram med auka styrke, og omstillinga vil måtte kome. Dersom vi ynskjer eit norsk næringsliv som er i front når det gjeld miljø – og som dermed på sikt har konkurransekraft som følge av det – kan vi ikkje leggje oss på Framstegspartiet og representanten Amundsen si linje. Han hoppar over heile denne dimensjonen. Det er ei ærleg sak å ikkje leggje konklusjonane til FN sitt klimapanel til grunn, men dersom det skal skje ei omstilling, må det vere eit poeng at også norsk næringsliv får ta del i denne utviklinga, og at vi legg til rette for det. Elles vil heile det internasjonale næringslivet – eller i alle fall næringslivet i svært mange land – vere omstilt til lågutsleppsaktivitet før det blir lønsamt å gjennomføre tiltaka i Noreg. Då har vi etter mitt syn gjort norsk næringsliv ei bjørneteneste.

Framtida vil altså kome med nye krav, vil fordre meir innsats, og vi har faktisk moglegheitene til å gjennomføre denne krevjande omstillinga og kome styrkte ut i den andre enden.

Vi ser det innanfor fornybar energi. Vårt land ligg i ein region som er blant dei regionane i verda som er mest spennande som energiregion, ikkje berre i forhold til olje og gass, men òg i forhold til fornybar energi, vind, vatn, bio – og alt det umodne som vi enno ikkje har fått økonomi i: bølgekraft, tidevatnkraft, saltkraft, offshore vind og mykje anna. Her kjem det til å vere ei formidabel utvikling, og vi kan bidra. Vi kan skape aktivitet og arbeidsplassar og produksjon av rein energi. Det er ikkje slik, som det blei sagt tidlegare i debatten, at produksjonen av rein energi i Noreg er likegyldig i klimarekneskapen for vår nasjonale rekneskap. Dersom vi brukar den energien inn mot områ-

de som i dag er baserte på fossil energi, vil vi i realiteten få gevinst av det i form av lågare utslipp òg i vårt eige land.

Her skjer det mykje. Regjeringa gjennomfører veldig mykje god politikk på dette området. Vi har fått på plass grøne sertifikat, vi aukar produksjonen av fornybar energi betydeleg, gjennom Enova driv vi energieffektivisering i industri og i hushald, og gjennom ei formidabel satsing på forskning og utvikling på dette området har vi fått på plass Senter for fornybar energi og CCS, som bidreg til ny teknologi på dette området. Så gjennom vårt bidrag i klimakampen har vi ikkje berre moglegheit til å gjere det som er moralsk rett når det gjeld å bidra på riktig måte i klimaarbeidet, men vi kan skape grøne arbeidsplassar og skape grøn vekst.

Trine Skei Grande (V) [11:59:44]: Først vil jeg også takke interpellanten. Sjøl om jeg egentlig hadde ønsket at vi skulle hatt en klimamelding å diskutere i dag, er det prisverdig av interpellanten å minne regjeringa på hva det er vi skulle ha hatt på bordet. Problemet er jo ikke at ingen ting skjer, problemet er at vi går i feil retning når det gjelder utslippene i Norge. Det er mulig at representanten Marthinsen er lei, men jeg er redd. Jeg er redd for det som nå er i ferd med å skje i Norge, der utslippene bare øker når vi vet at vi må få dem til å gå i en annen retning. Kanskje skal vi slutte å snakke om global oppvarming? Kanskje skal vi nå snakke om det vi begynner å se rundt oss, nemlig mer og mer ekstremvær som påvirker hverdagen vår på uante måter?

Jeg er enig med statsråden i at det er en håpløs debatt, den om hvorvidt vi skal kutte hjemme. Problemet er at de gangene jeg er blitt provosert de siste månedene av en sånn debatt, har jeg blitt provosert av regjeringas medlemmer og støttespillere.

Nei, det er ikke gratis, og det er heller ikke lett. Og for å si det sånn, politikken har ikke hengt store medaljer på statsråder, regjeringer eller politikere som bare har gjort det som er gratis og lett. Det er faktisk når vi gjør de store endringene at vi måles. Vi vet alle hvorfor vi skal gjøre det, men det er også andre grunner. Samfunnene våre er i endring. Over hele verden er samfunnene i endring, fordi dette har blitt en ny faktor når det gjelder hvordan vi organiserer samfunnene våre. Dette er det teknologispranget som du kan si var i miniformat da nordmenn ikke alltid klarte å henge med da vi gikk fra seil til damp. Nå skal vi tilbake til seil i et nytt teknologisprang. Da kan vi lene oss tilbake og si at vi er så rike at vi kan betale andre for å gjøre det teknologispranget. Ikke nok med at vi ikke får gjort det vi skal gjøre, men vi kommer til å gjøre våre barn en bjørneteneste ved å overrekke dem et samfunn som teknologisk sett er helt i bakevja, og som ikke kommer til å skape arbeidsplasser som de kan leve av. Dette teknologispranget som vi nå snakker om, dreier seg om å skape framtidens arbeidsplasser. I stedet for å si at vi er så rike at vi kan slippe å gjøre det, bør vi heller si at vi er så rike at vi kan virkeliggjøre det på en enklere og greiere måte enn andre. Vi kan være med og skape de arbeidsplassene, den framtidige teknologien og de mulighetene.

Så må jeg kommentere innlegget til Per-Willy Amundsen. Jeg lurer på om det er kunnskapsløst, eller om det egentlig er litt ondskapsfullt – en av delene er det i hvert fall. Det eneste jeg kan si at jeg er enig med Per-Willy Amundsen i, er at det mangler en viss realisme i klimaforliket, men med et annet fortegn. Hvis vi leser tallene til klimapanelet, som vi har fått framlagt nå, kutter vi for lite i klimaforliket. Vi har for små ambisjoner i forhold til det vi egentlig bør ha i klimaforliket med tanke på de tallene som FNs klimapanel nå har lagt fram. Det er den manglende realismen i klimaforliket.

Problemet med denne regjeringa er jo ikke at de ikke mener noe. Vi har fått høre hva de mener når det gjelder klima. Det de mener, ligger i oljemeldinga. Det de mener, ligger i den utsatte klimameldinga – som ikke er så viktig. Det de mener, ligger i statsbudsjettet, der alle pilene peker i feil retning. Så problemet er jo ikke hva regjeringa mener, men at det de mener, ikke er godt nok. Derfor har vi i Venstre lagt fram hva vi er villige til å gå for, hvilke byrder vi mener vi skal være villige til å bære framover for å få til dette, og derfor har vi sagt hvilke grep som vi er villige til å gå for i Klimakur. Det er faktisk oppriktig ment som et håndslag. Vi viser kortene – det er ikke veldig strategisk riktig å gjøre det når man skal forhandle om samarbeid, men for oss er denne saken så viktig at vi er villige til å vise kortene på forhånd. Hvis vi ikke ser klimameldinga før utgangen av februar, kommer den til å komme som et Dokument nr. 8-forslag her. Det er jo skuddår i år!

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:05:07]: Jeg har lyst til å takke for en innholdsrik debatt, som jeg synes vi har hatt den siste timen.

Da jeg hørte representanten Marianne Marthinsens innlegg, der hun omtalte gratiskvotene og at man ikke skulle få noen økonomiske lettelser i det regimet som regjeringen legger opp til, kan jo ikke det tolkes på så mange andre måter enn at regjeringen går inn for å øke CO₂-avgiften til det nivået som CO₂-avgiften var før man hadde kvoter, kanskje høyere. Det er eventuelt et spennende grep som regjeringen legger opp til.

Når det gjelder representanten Amundsen, hører han en religiøs overtone når det snakkes om totredjedelsmålet. Videre sier han at det er noe irrasjonelt over det. Representanten Amundsen avslører vel selv hvilke tanker han har om religion som noe irrasjonelt, og for meg er det da svar nok.

Representanten Marthinsen er lei av opposisjonen som forteller at ingenting skjer. I mitt innlegg sier jeg at ting skjer, men det skjer ikke fort nok, og vi går i feil retning. Det er den store utfordringen, altså at vi i dag ligger over 8 pst. over 1990-nivået i de utslippene vi allerede har sendt opp, og som vi kan måle. Den politikken som vi vedtok på de siste møtene her i salen før vi tok juleferie, vil også gjøre at utfordringen med å få til klimaforliket, blir enda tøffere.

Så er jeg enig i at vi skal se muligheten, som representanten Thorkildsen er inne på. Vi skal få ren byluft, vi skal få et rent byrom, og derfor fremmet jo Kristelig Fol-

keparti, sammen med Venstre og Høyre, et av Klimakur-tiltakene om sammenhengende sykkelvei. Det er et tiltak som sparer samfunnet for 10 000 kr per person, for vi får ned helseutgiftene! Det stemte altså regjeringspartiene ned i 2010 fordi de ville vente og se. Vi kunne ha gjort det. Vi vet hva som skal til, dette kunne vi ha gjort.

Og med respekt å melde: Jeg prøver å være ærlig i forhold til den klimakampen vi står i – ikke snakke ned noe, men være ærlig med hensyn til hvordan kartet og terrenget vi har framfor oss, er.

Jeg er utålmodig, og det er statsråden. Men det går ikke an at statsråden fraskriver seg ansvaret for de utslippene som skjer på Mongstad. Det er ansvar han har som statsråd.

Statsråden begynte med å si at han la klimamålet til grunn for klimameldingen. Det er bra. Da gjenstår det bare én ting: at det kommer nok tiltak i den klimameldingen som regjeringen har varslet i løpet av dette året, som innebærer at klimamålsettingene blir oppfylt.

Statsråd Erik Solheim [12:08:25]: Siden jeg har be svart spørsmålet grundig og det ikke er noe å legge til der, la meg avslutte med et par kommentarer til opposisjonens innlegg.

Fremskrittspartiets innlegg gikk ut på at det er mye, mye bedre å gjøre noe i utlandet enn å gjøre noe i Norge. Nå er det bare en måned siden Utenriksdepartementets budsjett ble behandlet fra denne talerstolen. Da gikk Fremskrittspartiets innlegg ut på at det var mye, mye bedre å gjøre noe i Norge, at vi måtte kutte drastisk ned på alle de pengene vi bruker til internasjonale klimatiltak. Så forstå det den som kan! Det går ikke an å si at det både er for varmt og for kaldt samtidig, og så kalle seg klimakritiker og kritisere klimatiltakene. Enten er det for varmt, eller så er det for kaldt. Man kan ikke både skjelle ut klimatiltak hjemme den ene dagen og klimatiltak i utlandet den andre dagen og tro at det er en sammenhengende politikk. Mer av dette hadde ikke vært vesentlig hvis Fremskrittspartiet bare sto på sidelinjen, som de selv sier, men det er jo vesentlig fordi Venstre åpenbart blir mye mindre provosert av dette enn av at noen personer fra regjeringspartiene sier noe annet enn statsministeren og jeg. Forstå det den som kan, at Per Rune Henriksen er mer provoserende enn Fremskrittspartiets innlegg her, og at det er mulig å anbefale samarbeid med Fremskrittspartiet, som jeg så en av Venstres talere nettopp gjorde på førstesiden i en av landets aviser. Og det partiet skal man samarbeide med, mens man lar seg provosere av at noen spredte representanter for regjeringspartiene motsier regjeringens politikk! Jeg forstår det ikke. Det er ikke mulig å forstå hvordan det skal kunne bli en klimapolitikk ut av det samarbeidet.

La meg også kommentere Høyre som ikke tok tak i den utfordringen de fikk, nemlig at en serie talspersoner fra Høyre har sådd tvil om klimaforliket. Jeg håper at Høyres stortingsgruppe tar opp det problemet i sine egne rekker. Høyres taler tok heller ikke opp at Høyre i den siste tiden har fremmet en serie forslag i Stortinget som ville øke norske klimagassutslipp, og at det ville være en fordel å få færre slike forslag. Høyres represen-

tant tok heller ikke opp det store problemet vi har, at når Stortinget gir lokale politikere mulighet til å gjøre klimatilstand, f.eks. gjennom kjøprising – det har bred støtte fra regjeringspartiene lokalt, og veldig ofte også støtte fra sentrumspartiene og Kristelig Folkeparti – mangler man støtte fra Høyre, som sitter med makt i de aller fleste større byene i Norge, til å gjennomføre nettopp disse tiltakene.

Jeg vil også komme med et personlig hjertesukk når et internasjonalt orientert parti som Høyre driver en form for billig populisme og sier at statsråden er for mye i utlandet. Med all respekt; det er ikke mulig å drive fram regnskogsatsing, norsk fornybarsatsing, Scatec som nå investerer store summer i solenergi i Sør-Afrika, eller et stort landbruksprogram for klimaendring uten at Jonas Gahr Støre, jeg og andre norske politikere er i utlandet. Høyre burde forsvare denne internasjonale innsatsen overfor opinionen og ikke drive populistisk frieri til noe som bare bidrar til at vi får en enda dårligere klimapolitikk enn den de selv beskriver – både i Norge og internasjonalt.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Gjermund Hagesæter satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ei heilskapleg norsk vass- og avløpslov.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.20.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om kommunale vass- og avløpsanlegg

§ 1 Kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg

Nye vass- og avløpsanlegg skal vere egd av kommunar. Eksisterande vass- og avløpsanlegg kan berre seljast eller på annan måte overdragast til kommunar. Vesentleg utviding eller samanslåing av eksisterande private anlegg kan berre skje med løyve frå kommunen etter § 2.

I lova her er det med vass- og avløpsanlegg meint ho-

vudleidningar for vatn og avløp, pumpestasjonar, høgdebasseng, anlegg for handtering og reinsing av vatn og avløp m.m.

Lova her gjeld ikkje for mindre vass- og avløpsanlegg.

Lova gjeld heller ikkje for vass- og avløpsanlegg eigd av anna offentleg organ eller for næringsverksemd o.l. som ikkje er knytt til kommunale anlegg.

§ 2 Kommunalt løyve til privat vass- og avløpsanlegg

Kommunen kan etter søknad gi løyve til samanslåing eller vesentleg utviding av eksisterande privat vass- og avløpsanlegg eller til etablering av nytt anlegg dersom

- det private anlegget ligg så langt frå kommunalt vass- og avløpsanlegg at kommunen ikkje kan krevje at busetnaden som det private anlegget tener eller skal tene skal knytast til det kommunale anlegget med heimel i plan- og bygningslova § 27-1 og § 27-2, eller
- kostnadene ved å knyte seg til det kommunale anlegget vil vere uhøveleg store eller andre særlege omsyn talar for det.

Nye anlegg etter første ledd skal organiserast som andelslag eigd av brukarane. Kommunen avgjer om det elles skal stillast særlege vilkår for løyvet.

Ved samanslåing eller vesentleg utviding av eksisterande anlegg avgjer kommunen om det skal stillast særlege vilkår for løyvet. Når særlege omsyn talar for det, kan kommunen krevje at anlegget skal organiserast som andelslag eigd av brukarane.

§ 3 Kommunale vass- og avløpsgebyr

Når ein fast eigedom har tilknytning til kommunal vass- eller avløpsleidning, anten beinveges eller gjennom privat samleidning, har eigaren skyldnad til å svare vass- og avløpsgebyr til kommunen. Det same gjeld når kommunen med heimel i plan- og bygningslova §§ 27-1 eller 27-2 har kravd at eigedomen skal ha slik tilknytning. Gebyr kan krevjast jamvel av eigedom som det ikkje er hus på, når kommunen kunne kravd tilknytning til slike leidningar om det hadde vore hus på eigedomen. Er det ikkje bygd på eigedomen av di det, i lov eller i vedtak av offentleg styresmakt, er sett forbod mot bygging, kan det ikkje krevjast gebyr så lenge forbodet gjeld. Det same gjeld når byggehindringa er annan serleg grunn som eigaren ikkje har ansvaret for.

Gebyr kan òg krevjast for eigedom som slepp ut avløpsvatn i vassdrag når kommunen legg vassdraget i lukka leidning.

Når ikkje anna er avtala, skal gebyr for bortfest grunn svarast av festaren og ikkje av eigaren, i fall festaren har arvefeste eller festerett for så lang tid at det er att minst 30 år av festetida rekna frå den tid gebyrskyldnaden kom opp. Det same gjeld når avtala gjev festaren rett til å krevja festetida lengd så mykje at det vert att ei festetid på minst 30 år som nemnt, om festaren gjer bruk av retten sin.

Kommunen kan ta bort alt eller noko av gebyret for eigedom som det ikkje er hus på.

§ 4 *Ramma for kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg og hovudreglane for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr*

Gebyra skal vera eingongsgebyr for tilknytning og årlege gebyr.

Departementet fastset i forskrift ramma for gebyra og hovudreglane om utrekning og innkrevjing. Likeeins kan departementet fastsetje andre føresegner til gjennomføring av lova.

§ 5 *Lokale forskrifter*

Kommunen fastset i forskrift storleiken på gebyra i kommunen og gjev nærare reglar om gjennomføring av gebyrvedtaket og innkrevjing av gebyra.

§ 6 *Lovpant og tvangsgrunnlag for utlegg*

Forfalt krav på årsgebyr etter denne lova er sikra med lovpant i egedomen etter pantelova § 6-1. Både årsgebyr og eingongsgebyr for tilknytning er elles tvangsgrunnlag for utlegg. Gebyra kan krevjast inn av kommunekasseraren etter reglane for innkrevjing av skatt.

§ 7 *Ikraftsetjing*

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Frå same tid opphevast lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter.

Forskrifter gjevne i medhald av lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter gjeld òg etter at lova her tek til å gjelde.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.21.06)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Høyre også her ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 55 mot 38 stemmer.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 3 [12:22:11]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.23.
